

مَرْقُسینگ خوش خاباری

تانیشلیق

بو کیتاپ عیسانینگ زامانیندا یاشان مَرْقُس آدلی آدام طارافیندان یازیلدی. اُل عیسی مسیحینگ رسولی پولس بیلن تَره بیغناقلارینگ اساسینی قُیماقدا یادامان زَحْمَت چَکنلرینگ بیریدیر. مَرْقُس عیسانینگ دورموشینی، اِدِن ایشلرینی و واغیظلارینی اَوَّلکی بُلُپ یازپ گِچیرن آدام. روم شَهَریندَکی کِلِیسا اوچین مَرْقُس بو کیتابی یازپ و یهودی دَل خالقلار اوچین یازیلان دیغینی آچیق دوشوندوروپ گُرکیزیر. مَرْقُسینگ اِساسی ماقصادی عیسانینگ مسیحدیگینی، و خودایینگ اُغلبدیغینی یَعنی پیغامبارلارینگ اوستو بیلن واعدای برلن پادشاهدیغینی معلیم اِتْمَکدیر. مَرْقُس عیسی مسیحه ایمان گِئیرپ، اُنونگ گویجونه اینانان آدمینگ دَرَدِن و مَرِضِدِن ساغالایان دیغینا، جینلاردان آزاد بُلان دیغینا و ایدی یاشاییشا ایه بُلان دیغینا شاهاتلیق اِدیر.

ماضمونی

یحیی پیغامبارینگ واغظی ۸-۱:۱

عیسی تَعْمید بریلیر و ایتَحانلانیار ۱۳-۹:۱

عیسی جلیلَه گِئیر ۵۰:۹-۱۴:۱

عیسی جلیلدن اورشلیمه گیدیر ۵۲-۱:۱۰

عیسانینگ صلیبدکی عاذاپلاری و اَلومی ۴۷:۱۵-۱:۱۱

عیسی دیرلیر ۸-۱:۱۶

عیسی اَز شَگیرتلرینه گُرُونیر ۲۰-۹:۱۶

یحیی تَعْمید برینچینینگ واغظی

مَتّی ۱۲:۳-۱۸:۱؛ لوقا ۱۸:۱-۳؛ یوحنا ۱۹:۱-۲۸

بو خودایینگ اُغلی عیسی مسیح حاقداقی خوش خابارینگ باشلانیان بیریدیر.

۲ اِشعیا پیغامبارینگ کیتابیندا شِیله یازیلان:

«اُونَدِن اُل تاییارلار یالی،

ایته، مَن اَز رَسولیمی ایبریرین.

۳ بیاباندا قیغیریانینگ سِسی:

«خودایینگ اُلونی تاییارلانگ!

اُنونگ اُللارینی دُغرولانگ!» دِییر.

۴ شونلوقدا، بیاباندا یحیی تَعْمید برینچی گُروندی. اُل آداملارا گونَه لَرینینگ باغیشلانماغی اوچین توبا اِدپ، تَعْمید اَلماقلارینی واغیظ اِدیردی. ۵ یهودیه نینگ هَمّه خالق و اورشلیمینگ ایلاتی اُنونگ یانینا باریاردیلار. اُلار گونَه لَرینی بُون اَلیاردیلار، یحیی هَم اُلاری اُرْدُن اَرناسیندا تَعْمید بریردی. ۶ یحیانینگ دویه یونگوندن لباسلاری، بیلینده قاییشدان قوشاغی باردی. اُنونگ اییمیتی چَکیرتگه بیلن بیابانینگ بالیدی. ۷ اُل: «مِنَدِن سَنگرا گِلچَک مَنَدِن ده خاص گویچلیدیر. مَن اِنگیلیپ، اُنونگ کُوشینینگ باغینی چُرْمَگه ده میناسیپ دلدیرین. ۸ مَن سیزی سووا تَعْمید بریرین، اِمّا اُل سیزی مُقادّس روحا تَعْمید برر» دِیپ واغیظ اِدیردی.

عیسی تعمید بریلیر و ایمتحانلاریار

مَتَّى ٣: ١٣-١٤؛ لوقا ٣: ٢١-٢٢؛ ١٣: ١٠-١١

قالدیلار، سَبَبی عیسی آداملارا دین عُلَمالار یالی دَل-ده، گویچلی و ایختیارلی بیر یالی اُردیددی. ٢٣ شُل وقت اُلارینگ کَنیسه سینده آرخو-جین ایلن بیر آدام باردی. اُل: ٢٤ «ای ناصره لی عیسی! بیزینگ بیلن نَمه ایشینگ بار؟ بیزی هَلک اِتْمَگه گلدینگمی؟ مَن سَنینگ کیمدیگینگ بیلیرن، سَن خودایینگ مُقَدِّس سینگ» دیپ قیغردی. ٢٥ عیسی آرخو-جینا کَیپ: «سَسِز بُل، بو آدامان چیق!» دیدی. ٢٦ آرخو-جین هَم اُل آدامی تیتردیپ-دا، قیغریب اُندان چیقدی. ٢٧ هَمَلر حایران قالپ، بیر-بیرلرینه: «بو نَمه بُلدیغی؟ بو بیر تَره تَعْلیمات! اُل آرخو-جینلارا گویچ و ایختیار بیلن دَسْتور بریر، اُلار-دا اُنْگا موطیع بُلارلار!» دیشدیلر. ٢٨ شِللیکده، عیسی حاقداقی گورونگلر جلیلینگ هَممه اطرافینا تیز یایردی.

عیسی کَن آداملارا شِفا بریر

٢٩ کَنیسه دن چقان واقتلاریندا، اُلار شمعون و اندریاسینگ اُیونه گیتدیلر، یعقوب بیلن یوحنا هَم اُلار بیلندی. ٣٠ شمعونینگ قاین اِنسینی قیزدیرما توتوپ یاتاندیغینی عیسی خابار پردیلر. ٣١ شُندا عیسی مریضینگ یانینا باردی-دا، اُنی ایلن توتوپ قالدیردی. شو واقتدا ایلینگ قیزدیرماسی آیریلدی، اُل میهمانلارا خیدمات اِتْمَگه باشلادی.

٣٢ گون باتیپ، آغشام دوشنده، هَممه مریضلری، دیوانالاری اُنونگ یانینا گیتدیلر. ٣٣ شهرینگ هَممه خالق قاپنینگ آغزینا بیغنانیشپیدی. ٣٤ عیسی اِنچمه هر هیلی مریضچیلیگه دوچار بُلانلاری شِفا بردی، اِنچمه جینلاری قُوپ چیقاردی. اُل جینلارا کِیلمَگه اِجازا برمدی، سَبَبی اُلار اُنونگ کیمدیگینی بیلیردیلر.

٣٥ ایر سَحَر بیلن هَنیز دانگ آتمانقا، عیسی توروپ، داشاری چیقدی. بیر بُش یره باریپ، خودایا دُعا اِتدی. ٣٦ شمعون بیلن یانینداقیلار اُنی گُرلْمَگه گیتدیلر. ٣٧ اُنی تاپانلاریندا: «هَمَلر سَنی گُرلْپ یر» دیدیلر. ٣٨ عیسی اُلارا: «بُرینگ، باشغا یره، قُلایداقی اُبالارا گیدیلینگ، مَن اُل یرلرده-ده واغیظ اِتْجک، مَن شُونونگ اوچین هَم گلدیم» دیدی. ٣٩ شِللیکده، عیسی اُلارینگ کَنیسه لرینده واغیظ

٩ شُل گونلرده عیسی جلیلینگ ناصره شهریندن یحیایینگ یانینا گلدی. یحیی اُنی اُرْدن آراسیندا تعمید برپ چیقاردی. ١٠ عیسی سودان چقیپ گَلیرْکَه، آسمانینگ اَچیلانینی و مُقَدِّس روحونگ کِیدره مَنگَرَش اَز اوستونه اینیپ گَلینینی گردی. ١١ شُل وقت آسماندان: «سَن مَنینگ عزیز اُغلومسینگ، مَن سَندن کَن راضیدیرن» دین سَس گلدی. ١٢ مُقَدِّس روح عیسانی درو بیابانا یُلاَدی. ١٣ عیسی بیاباندا قیرق گون بُلدی و شیطان طارافیندان ایمتحانا سالیندی. عیسی وحشی حیوانلارینگ آراسیندا یاشادی و پریشده لر اُنْگا خیدمات اِتدیلر.

عیسی اُولْکی شْگِیرتْلرینی چاغیریار

مَتَّى ١٢: ٢٢؛ لوقا ١٤: ١٥-١٦؛ ١١: ٥-١١

١٤ یحیی زیندان اِدیلنن سَنگرا، عیسی جلیلَه گَلپ، خودایینگ خوش خابارینی واغیظ اِتدی. ١٥ اُل: «وقت دُلدی، خودایینگ پادیشاهلیغی قُلایلادی. توبا اِدینگ، خوش خابارا اینانینگ!» دیردی.

١٦ عیسی جلیل دریانینگ کَناریندان گِچپ باریقا، شمعون بیلن اُنونگ دُغانی آندریاس دریایا تُر زینگپ دورانلارینی گردی. اُلار بالیقچیدیلار. ١٧ عیسی اُلارا: «مَنینگ ایزما دوشونگ، مَن سیزی اینسان توتیان بالیقچیلار یالی اِدِرِن» دیدی. ١٨ اُلار هَم شُل واقتینگ اَزونده تُرلارینی قُیوپ، اُنونگ ایزنا دوشدولر.

١٩ بیرآز یرینلریندن سَنگ، عیسی زبدینینگ اُغوللاری یعقوب بیلن یوحنانی گردی. اُلار قایقینگ ایچینده تُرلارینی بِجریپ اُتیدیلار. ٢٠ عیسی درو اُلاری چاغیرپ، اُلار هَم اُتالاری زبدی بیلن گونلوکچیلری قایقدا قالدیرپ، عیسانینگ ایزنا دوشدولر.

عیسی آرخو-جینلاری قُویار، مریضلری شِفا بریر

مَتَّى ١٤: ١٧؛ لوقا ٣١: ٤٢

٢١ اُلار کَفَرناحوما گلدیلر. سَبَب گونی عیسی کَنیسه باریپ، اُورْتْمَگه باشلادی. ٢٢ اُنونگ تَعْلیماتینا حایران

کبیری ایچیندین: ^۷ «بو آدام نمه اوچین بيله کيلير؟ آل خودايا ديل پتيرير! گونه لری يکه خودايدان باشغا کيم گچيپ بيلير؟» ديب فیکرلندیلر. ^۸ عیسی درو آلارینگ نمه فیکر ادیندیگینی روحوندا دوشونوپ: «نمه اوچین یورگینگیزه بيله فیکرلر گتیریرسینگیز؟ ^۹ فلجه هایسینی آیتماق آنگسات: «گونه لرینگ باغیشلاندى» دیمکمی یا-دا «تور، دوشگینگى آل-دا، یُری» دیمک؟ ^{۱۰} اما سیز اینسان اُغلونینگ پر یوزونده گونه لری باغیشلاماغا-دا ایختیارینینگ باردیغینی بیلپ قیونگ» دیدی. سُنْگرا آل فلجه: ^{۱۱} «سانگا دیرین، تور، دوشگینگى آل-دا، اُونْگه گیت» دیدی. ^{۱۲} آل هم یریندن توردی-دا، درو دوشگینی آلیپ، هم لرینگ گرونینگ اُونْده چیقپ گیتدی. هم لری حایران قالدیلار. آلار: «بیز بيله زادی اصلا گُرمَدیک» دیشیپ، خودایی اودیلر.

عیسی لاوینی چاغیریار

مَتَّى ۹:۹-۱۳؛ لوقا ۵:۲۷-۳۲

^{۱۳} عیسی ینه دریانینگ کنارینا گیتدی. همه خالایق اُونْگ یانینا گلدی، آل هم اُلارا اُورتْمْگه باشلادی. ^{۱۴} عیسی شل یردن گچيپ باربارقا، مالیات آلیپ اُتوران حلفینینگ اُغلی لاوینی گروپ، اُنْگا: «مینگ ایزیم دوش!» دیدی. آل هم توروپ، اُونْگ ایزینا دوشدی. ^{۱۵} آل یرده بیرنجه مالیات آلیانچیلار* و گونه کرلر-ده باردی. بیر گون عیسی لاوینینگ اُونْده ساچاق باشیندا اُتیرقا، اُلاز هم گلیپ، اُونْگ شگیرتلیری بیلن بیرلیکده عیسی بیلن اُتوردیلار. اُونْگ ایزینا دوشنلرینگ سانن قاتی کندی. ^{۱۶} فریسیلر* و دین عُلْمالار عیسانینگ گونه کرلر هم مالیات آلیانچیلار بیلن ناهار ایپ اُتورائینی گُرنلرینده، اُونْگ شگیرتلریندن: «نمه اوچین آل مالیات آلیانچیلار و گونه کرلر بیلن ناهار ایپ؟» ديب سُرادیلار. ^{۱۷} عیسی مونى ایشیدنده، اُلازا: «طیب ساغ آداملار دَل-ده، مریضلره گرکدیر. مَن دُغری آداملاری دَل-ده، گونه کرلری توبا چاغیرماغا گلدیم» دیدی.

ادیپ، جینلاری قُوپ چیقاریپ، تامام جلیلینگ ایچینه آیلاندی.

عیسی جُزامینی شفا بریر

مَتَّى ۸:۱-۴؛ لوقا ۵:۱۲-۱۶

^{۴۰} عیسانینگ یانینا جُزامی بیر آدام گلدی. آل دیزینا چُکوپ، اُنْگا: «اگر ایسلینگ، منی جُزامدان پک ادیپ بیلرسینگ» ديب یالباردی. ^{۴۱} عیسی آل آداما یورگی آویدی. اِلینی اوزادیپ، اُنْگا دِگِردی-ده: «بُبار، پک بُل!» دیدی. ^{۴۲} بو آدام شو واقندا جُزامیندان پکلنپ، درو شفا تاپدی. ^{۴۳-۴۴} عیسی اُنْی اوغراداندا، اُنْگا: «مونى هیچ کیمه آیتماغین. یُنه گیت-ده، اُزونگی کاهینا گُریز و پکلندینگینی هم لره بِلْی بُلار یالی، موسانینگ تابشیران قربانلیغینی بر» ديب، قاتی تابشیردی. ^{۴۵} اما آل آدام گیدیپ، بُلان زاتلاری پتیشپ بیلدیگینه گُره گورونگ برْمْگه و یایرئماغا باشلادی. شونْگ اوچین عیسی ایندی هیچ بیر شَهْره ارقاین گیرپ بیلْمَن، اُلاردان داشدا، بُش یرلرده بُلباردی. اما همه یردن اُونْگ یانینا آداملار گیلریدیلر.

عیسی فلجی شفا بریر

مَتَّى ۹:۱-۸؛ لوقا ۵:۱۷-۲۶

۲ عیسی بیرنجه گوندن سَنْگ کُفرناحوما قایدپ گِلْنده، اُونْگ اُیددیگی باراداقی خابار یایردی. ^۲ شُندا آل یره شيله بیر کن آدام اویشدی، حتّی قاپینینگ آغزیندا دورماغا-دا یر یُقدی. عیسی اُلازا خودایینگ خوش خابارینی واغیظ ادیردی. ^۳ شُل وقت دُرت آدام بُلوپ اُونْگ یانینا بیر فلجی گُتیرپ گتیریدیلر. ^۴ آداملاردان یانْگا تیغین-تیغین دُلودیغی اوچین، اُلاز عیسانینگ یانینا یاقینلاشیپ بیلْمَدیلر. شونْگ اوچین اُلاز عیسانینگ بُلان جایینینگ بامینی سُکوپ، فلجی دوشگی بیلن دِشیکدن آشاق سالادیلار. ^۵ عیسی اُلارینگ ایمانینی گروپ، فلجه: «اُغْلوم، سنینگ گونه لرینگ باغیشلاندى» دیدی. ^۶ آل یرده اُتوران دین عُلْمالارینگ

* ۱۵:۲ مالیات آلیانچیلار – آل زاماندا مالیات آلیانچیلارینگ آدی تِلْکه تانیلیدی، چونکی باج آلیاردیلار. * ۱۶:۲ فریسیلر – یهودیلرینگ دُلاندریان مجلسینده گوچلی آداملاریدیر. فریسیلر خودایینگ شریغائینی آداملار یرینه پتیرمگی اُوردیدیلر، اما اُز آیدیان قانونلارینی قُشیپ هم خالقا اُوردیدیلر.

آرازا توتمالیمی؟

متی ۹: ۱۷-۱۷؛ لوقا ۵: ۳۳-۳۹

إلى قوران آدام

متی ۹: ۱۲-۱۴؛ لوقا ۶: ۱۱-۱۱

۳ باشغا بیر گون عیسی پنه کینسه گیتدی. آل پرده
إلى قوران بیر آدام باردی. ۲ کبیر آداملار عیسانی
عاییلاجا بُلُوب، سَبَت گونی بو آدامی شفا پَرمیکه
دیپ، اُنی ایزارلایاردیلار. ۳ عیسی إلی قوران آداما: «بَری
گِل!» دیدی. ۴ اُنسنگ اُلاردان: «شَریغاتا گُره سَبَت گونی
یاخشیلیق اِتمک دُغرومی یا-دا یامانلیق؟ بیرینینگ جانینی
نجات بَرمک دُغرومی یا-دا اُلدورمک؟» دیپ سُرادی.
اُلاردان سِس چیقما دی. ۵ عیسی اطرافیندا قیلا قاهر بیلن
باقیپ، اُلارینگ داش یورکلیدیگینه قیناندی. یانگی آداما:
«الینگی اوزات!» دیدی. اُل هم اِینی اوزاتدی و شو وقتندا،
إلی دِرُو شفا تاپدی. ۶ فَرسیلر داشاری چیقپ، عیسانی
نَدیپ یُق اِتملیدیگی بارادا هیرو دیسینگ طارافدارلاری بیلن
ماصلاحتا لاشدیلار.

۱۸ یحیانینگ شَگیرتلی و فَرسیلر آرازا توتیاردیلار.
کبیر آداملار گلیپ، عیسادان: «نمه اوچین یحیانینگ
و فَرسیلرینگ شَگیرتلی آرازا توتیارلار-دا، سنینگ
شَگیرتلیرینگ بُلسا آرازا توتانق؟» دیپ سُرادیلار. ۱۹ عیسی
اُلارا: «داماد یانلارینداقا، هی-ده طویونگ میهمانلاری آرازا
توتیارلارمی نمه؟ یُق، داماد اُلارینداقا، اُلار آرازا توتوپ
بیلمزیر آخیرین. ۲۰ اَما داماد اُلاردان اَینجا گونلری گِلر،
اینه، شُندا اُلار آرازا توتارلار.

۲۱ «هیچ کیم کُهنه لَیسا تَزه پارچادان یاما سالماز. یُغسا
تَزه یاما کُهنه لَیسادان قُوپ، بَرتیق پری خاص بیدرک بُلُوب
گُرنر. ۲۲ هیچ کیم تَزه شَرابی کُهنه مَشیکلره قویماز. یُغسا
شَراب مَشیکلری بُوسوپ، دُکولر، مَشیکلر-ده ضایالانار. تَزه
شَراب تَزه مَشیکلره قویولیاندیر» دیپ جُغاپ پردی.

سَبَت گونی بارادا سُرَق

متی ۱۲: ۸-۸؛ لوقا ۱۱: ۵-۵

۷ عیسی شَگیرتلی بیلن دِریانینگ کِنارینا گیتدی.
جلیلدن بیر اولی جِماغات هم اُنونگ ایزینا دوشوپ
گیتدی. ۸ اُنونگ بیتیرن ایشلیرینی اِشیدپ، یهودیه دن،
اورشلیم دن، اِدومیه دن، اُرْدن اَرناسینینگ اَنگیرسیندان، صور
و صیدون اطرافلاریندان اولی جِماغات یانینا گلدی. ۹ عیسی
جِماغاتینگ ایچنده قیسیمالزلیق اوچین، اَز شَگیرتلیرینه
بیر قایق حَضیرلَپ قِماغی تابشیردی. ۱۰ عیسی اِنچمه
آداما شفا پردی، شُونگ اوچین هممه مَریضلر اُنکا اِللرینی
دِگیرجک بُلُوب، یانینا ایتیکلَشپ گِلیردیلر. ۱۱ آرخو-جین
اِیلنلر عیسانی گُرنلرینه، اُنونگ آیاغینا ییقیلدیلار. اُلارینگ
ایچیندکی آرخو-جینلار: «سِن خودایینگ اُغلوسینگ!» دیپ
قیغیر یاردیلار. ۱۲ اَما اُل اُزونینگ کیمدیگینی هیچ کیمه
ایتمازلیغی اُلارا قاتی تابشیردی.

۲۳ بیر سَبَت گونی عیسی بوغدا یلیغینگ اراسیندان گِچپ
باریاردی. اُنونگ شَگیرتلی یُلدا باریقالار، بوغداینگ
باشلارینی یُلماغا باشلادیلار. ۲۴ فَرسیلر عیسی: «سَرات،
نمه اوچین اُلار سَبَت گونی قاداغان اِدیلن زادی اِدیرلر؟»
دیدییلر. ۲۵ عیسی اُلارا: «داوود بیلن یانیندا قیلار آچ
هم مَحْتَج قالانلاریندا، داوودینگ نمه اِندیگینی اصلا
اُقیمادینگیزی؟ ۲۶ اُل باش کاهینی آبیاتارینگ زاماندا
خودایینگ اُیونه گَریپ، کاهینلاردان باشغالارا قاداغان
اِدیلن هُدورلنن چُرکلرینی اییدی و یانیندا قیلار هم پردی»
دیپ جُغاپ پردی. ۲۷ سَنگرا عیسی اُلارا: «آدام سَبَت گونی
اوچین دَل-ده، سَبَت گونی آدام اوچین یارادیلدی. ۲۸ شُونگ
اوچین اینسان اُغلی حَتّی سَبَت گونونینگ-ده حُکومداریدیر»
دیدی.

بُلُوب، اُنونگ بُينوندان آسيلاږ. «عيسى موني: «أل -
آرخو-جينلى» ديبيلرى اوچين آيتدى.

عيسانينگ اِنسى و دُغانلارى

۳۱ اُنونگ اُنونگ اِنسى بيلن دُغانلارى گلدی. اَلار
داشاردا دوروپ، عيسانى چاغيرماق اوچين، اُنونگ يانينا
آدام ايريدير. ۳۲ جِماغات عيسانينگ داشينى آليپ اُتيردى.
اُنكا: «اِننگ و دُغانلارينگ داشاردا سنى سُراريارلار» ديديلر.
۳۳ عيسى اَلارا جُغاپ پريپ: «مينگ اِنم، دُغانلاريم کيم؟»
ديدی. ۳۴ اُنونگ داشينى آليپ اُتورانلارا سُراديپ: «اينه،
مينگ اِنم، مينگ دُغانلاريم. ۳۵ خوداينگ ايسلگينى کيم
برجاي اِتسه، شل مينگ دُغانيم، آيال دُغانيم هم اِنمدير»
ديدی.

تُخوم ميثالى

مَتَّى ۱۳: ۱-۲۳؛ لوقا ۸: ۴-۱۵

۴ عيسى دريانينگ کِناريندا خالفا يَنه اُورتمگه
باشلادی. داشينا شيله اولى جِماغاتينگ اويشنديگى
اوچين درياداقى بير قاييqa مينپ اُتوردی. هَمه جِماغات
بُلسا دريانينگ کِناريندا، قورى پرده دوردى. ۲ عيسى اَلارا
ميثاللار بيلن کَن زاتلار اُرتدی. اَلارا شو ميثالى گورونگ
بردی: ۳ «قولاق آسينگ! بير تاياخان تُخوم سِپلمگه چيقار.
۴ سِپپ يُرکه، تُخوملارينگ بيرنچسى يُلونگ اوستونه دوشير.
قوشلار گليپ، اَلارى جُقچُلايارلار. ۵ بيرنچسى تُپراغى آز،
داشلى يره دوشير. تُپراغى قالينگ بُلمانسنگ، اَلار تيز
گُگريرلر. ۶ يَنه گون قيزاندا، کُکلرينيگ يُقدوغى اوچين،
يانپ قوراپ گيديرلر. ۷ بيرنچه تُخوم تيکنلرينگ آراسينا
دوشير. تيکنلر اُسوپ، اَلارى باسيار. شيلليکده، اَلار حاصل
برميرلر. ۸ بيرنچسى بُلسا قاوى يره دوشير. اَلار اُسوپ،
کُليپ، کُبرى اُتوز، کُبرى اَلتميش، کُبرى هم يوز بارابار
حاصل برير. ۹ عيسى اُنونگ اَلارا: «اِشيتمگه قولاغى بار
آدام اِشيتسين!» ديدی.

۱۰ عيسى اُنايكى شگيردى و باشغا کُبر آداملار بيلن يکه
قالاندا، اَلار اُندان بو ميثالينگ مَعنيسينى سُراديلاږ. ۱۱ عيسى
اَلارا شيله دوشونديږدى: «خوداينگ پادشاهليغينگ سيري

عيسى اُنايكى شگيردينى سايلار

مَتَّى ۱۰: ۱-۴؛ لوقا ۹: ۱۲-۱۶

۱۳ اُنونگ عيسى داغا چيقيپ، اَز سايلان آداملاريني
يانينا چاغيردى، اَلار اُنونگ يانينا بارديلار. ۱۴-۱۶ عيسى
اُنايكى آدمى سايلاپ آليپ، اَلارا رسوللار ديپ آد بردی.
اُنونگ واغيظ اِتْمگه ايرن، مريضلرى شفا برپ، جينلارى
قوماغا ايختيار برن بو اُنايكى آدمى شولاردير: شمعون -
عيسى اُنكا پطرس ديپ آد بردی، ۱۷ زېدينينگ اُغوللارى
يعقوب بيلن يوحنا - عيسى اَلارا بوانرجس دين لاقابى
بردی، يعنى «آسمان گوپورديسينينگ اُغوللارى»، ۱۸ اُنونگ
آندرياس، فيليپس، بارتولما، مَتَّى، توما، خلفينينگ اُغلى
يعقوب، تَدَّى، غايراتلى شمعون ۱۹ و عيسى خاينليق اِدین
يهودا اِسخریوطى.

عيسى و بِلزبول

مَتَّى ۲۲: ۱۲-۳۲؛ لوقا ۱۴: ۱۱-۲۳؛ ۱۲: ۱۰

۲۰ سُنْگرا عيسى بير اُيه باردی. اَل پرده هم هميشکيلر
يالى، يَنه-ده اولى جِماغات ييغنانانسونگ، عيسانينگ
شگيرتلى بيلن ناهار ايسمگه-ده وقتلارى بُلماږ.
۲۱ عيسانينگ قارينداشلارى بو بارادا اِشيدنلرينده: «عيسى
عاقيليندان آزاشپيدير» ديپ، اُنى اکتيمگه گلدیلر.
۲۲ اورشليمدين گلن دين عُلماَلار بُلسا: «اُنى بِلزبول
ايلپدير، اَل جينلارى، جينلارينگ رئيسينگ کِمگى بيلن
قُوپ چيقارار» ديشيردیلر. ۲۳ سُنونگ اوچين عيسى خالقى
يانينا چاغيرپ، ميثاللار بيلن سُرّه باشلادی: «شيطان
اَز-اُزوني نديپ قُوپ چيقارسين؟ ۲۴ بير پادشاهليغينگ
ايچينده بُلونيشيک بُلسا، اَل پادشاهليق قايم دوروپ
بيلمز. ۲۵ بير ايليگينگ ايچينده بُلونيشيک بُلسا، اَل ماشغالا
قايم دوروپ بيلمز. ۲۶ شيطان اَز-اُزونه قارشى چيقيپ
بُلونسه، قايم دوروپ بيلمز، اُنونگ پادشاهليغينگ آخیری
گلدیگيدير. ۲۷ هيچ کيم بير گويچلى آدمينگ اُونه گيرپ،
مالينى تالاپ بيلمز. اُول اُنى دانگمالى بُلار، اُنونگ
اُيوني تالار. ۲۸ سيزه دُغروسينى آيديارين: اينسانلارينگ هَمه
گونلرى، هر بير زادا ديل پتيرملرى باغيشلانار. ۲۹ اِمّا مُقادّس
روحا ديل پتيرنه اصلا باغيشلانما يُقدور. بو ايدىليک گونّه

سيزه خاص-دا كن پرلر. ٢٥ چونكى كيمده بار بلسا، اُنكا پرلر، كيمده يُق بلسا، اِليندكى هم اُندان اَنار» ديدى.

بیتن تُخوم میثالی

٢٦ اُنسنگ عیسی شيله ديدى: «خودايينگ پاديشاهليغى يره تُخوم سپينِ آدم ياليدير. ٢٧ اُل گيجه ياتيار، گوندیز توريار، اِما تُخومينگ ندپ گگريشيني، اُسوشيني بيلمير. ٢٨ تپراق اَز-اُزوندين حاصيل پرير. دِسلاپ اُت، سُنْگرا باشى هم باشداقى دُلّی دَنه لری يتيشديرير. ٢٩ حاصيل بيشنده، يانگقى آدم دِرَو اُراغى ايشه گيريشير. چونكى اُراق واقتي گِلندير.»

خَرْدَل تُخومى حاقدا میثال

متى ١٣: ٣١-٣٢؛ لوقا ١٣: ١٨-١٩

٣٠ عیسی اَلارا يِنه-ده: «خودايينگ پاديشاهليغى نَمه مَنگَرِ دِلی؟ اُنی هایسی میثال بیلن دوشونديریلی؟ ٣١-٣٢ خودايينگ پاديشاهليغى خَرْدَل تُخومى ياليدير. بو تُخوم ير يوزونده اِكيلين همّه تُخوملارينگ اينگ كيچيسی بُلوپ، اِكيلين سُنْگ اُسوپ، همّه اُسومليکلردن بييك بُليار. اُل شيله اولی شاخالار چيقاريار، قوشلار کِلْگه سينده کِتکَلْ بيليرلر» ديدى.

٣٣ عیسی خودايينگ سُرُونی خالقينگ دوشونپ بيلجک درجه سينده شونونگ يالی کن میثاللار بیلن گورونگ پريردی. ٣٤ اَلارا میثالسیز هيچ زات آيتماياردی، يَنه يکّه فالانلاريندا، اَز شگيرتيرينه همّه زادی دوشونديريردی.

عیسی طوفانی ياتيريار

متى ٢٣: ٢٧؛ لوقا ٢٢: ٢٥-٢٦

٣٥ شُل گون آغشامارا عیسی شگيرتيرينه: «درينينگ بيلکى کنارينا گچيلينگ» ديدى. ٣٦ شگيرتلر جماعتي شُل يرده قالديريپ، عيسانى اُتوران قايقيندا اُزلى بيلن آلپ گيتديلر. اَلارينگ يانيندا باشغا قايقلار هم باردی. ٣٧ شُل وقت گويچلى طوفان توروپ، مَوجلر قايقا اوردی-دا، قايق سودان دُلُوب باشلادی. ٣٨ عیسی بلسا قايقينگ ايزقى

سيزه پريلدی. داشارداقيلارا بلسا همّه زات میثاللار بیلن آيديليار. ١٢ چونكى،

اَلار گُرسه-ده، بيلميرلر،

اِشيتسه-ده، دوشونميرلر،

يُغسام مانگا طاراف اُورولپ باغيشلارديلار.»

تُخوم میثالی دوشونديريلير

١٣ عیسی اَلارا شيله ديدى: «سيز بو میثالا دوشونميرسينگيزمی؟ اُندا باشغا میثاللار نهیلی دوشونجک سينگيز؟ ١٤ تاينخاينگ تُخوم سپيلانی خودايينگ سُرلريدیر. ١٥ کبير اَداملار يُلونگ اوستونه دوشن تُخوملارا مَنگَرِ ليرلر. اَلار سُرّی اِشيديرلر، اِما يورکلرينه سپيلن بو سُرّی شو واقدا شيطان آلپ گيدير. ١٦ شونونگ يالی-دا، داشلی يره دوشنلر سُرّی اِشيدپ، اُنی دِرَو شاتليق بیلن قابول ادين اَداملاردير. ١٧ اِما اَلاردا کُک يُقدور، جيدامسيزدير. بو سُرّی اوچين قينچيلق يا-دا اِذيت برمه بُلاندا، اَلار شو واقدا اُندان اِل چکيرلر. ١٨ باشغا بيرلری تیکنلرينگ آراسينا دوشن تُخوملارا مَنگَرِ ليرلر: اَلار سُرّی اِشيديرلر، ١٩ اِما دونيه نينگ قايقيلاری، بايلغا قوالاشما و باشغا هوسلر آرا گيرپ، سُرّی بُغيار، شونونگ اوچين سُرّی حاصيل برمير. ٢٠ قاوی يره سپيلنلر بلسا، سُرّی اِشيدپ، اُنی قابول اديرلر و کبیری اُتوز، کبیری اَلتميش، کبیری هم يوز بارابار حاصيل پريندير.»

چيراغ حاقينداقى میثال

لوقا ٨: ١٦-١٨

٢١ عیسی اَلارا: «چيراغی کيمدير بير قاينگ يا-دا چاربايانينگ آشاغيندا گوزگمک اوچين گتيريرلرمی؟ اِيسم، چيراغدانينگ اوستونده قُيماق اوچين دَلَمی؟ ٢٢ يايق بُلُوب، اوستو آچيلماجاق، گوزگين بُلُوب، بيلينمچک زات يُقدور. ٢٣ اِشيتمگه قولاغى بار آدم اِشيتسين!» ديدى. ٢٤ عیسی يِنه-ده اَلارا: «اِشيديتلرينگيزه اَهميت برينگ. هایسی اُلچگ بیلن اُلچسنگيز، سيزی-ده شُل اُلچگ بیلن اُلچرلر. حتّی

یالباردیلا. ۱۳ عیسی اُلا را اِجازا پردی. آرخو-جینلار چیقپ، دُنگوزلارا گیردیلر. شُندا ایکی مونگه قُلا ی دُنگوزدان عیبارات بو سوری اُزونی قایادان دریا یا زینگیشیپ غارق بُلدیلا.

۱۴ دُنگوزینگ چُپانلاری بُلسا قاجپ گیدپ، شَهرلره و اُبالارا بو واقانی خابار بریدیلر. خلاایق نَمه بُلانینی گُرمگه گلدی. ۱۵ اُلا ر عیسانینگ یانینا گِیلرینده، بیر دیوانا آدامینگ لُژیونی باردی، ایندی لِباسلی اُتورانی و عاقیلی هم پریندیدیگینی گُروپ قُردولار. ۱۶ واقانی گُرنلر دیوانا آداما و دُنگوزلارا نَمه بُلانیدیغی حاقیندا خالقا گورونگ بریدیلر. ۱۷ اُنسنگ خالق اُزلرینینگ یوردونان گیتمگی اوچین، عیسی یالبارماغا باشلادیلا.

۱۸ عیسی قایقا مینده، اُنکدن دیوانا بُلان آدام اُنکا: «سَنینگ بیلن گیدین» دیپ یالباردی. ۱۹ اِما عیسی مونگا اِجازا برمدی. اُنکا: «اُیونگه، اُزونگکیلرینگ آراسینا گیت، خودایینگ سَنینگ اوچین نَملر اِندیدیگینی، سانگا نَهیلی رَحْم-شِپاقات گُرنیدیگینی اُلا را گورونگ بر» دیدی. ۲۰ اُل هم گیدپ، عیسانینگ اُزونه اِدن یاخشیلیغینینگ بارینی دِکاپولیسده اِعلان اِتمگه باشلادی. هَملر مونگا حایران قالدی.

دیرلن قیز و شفا تاپان آبال

مَتی ۹: ۱۸-۲۶؛ لوقا ۸: ۴۰-۵۶

۲۱ عیسی قایق بیلن پنه بیلکی کِنارا گِچنده، داشینا اولی جِماغات اویشدی. عیسی دربانینگ کِناریندادی. ۲۲ کَنیسه باشلیقلاریندان یایروس آدلی بیر آدم گلدی. اُل عیسانی گُروپ، اُنونگ آیاغینا ییقیلدی. ۲۳ اُنکا کَن یالبارپ: «مَنینگ قیزجاغازیم اُلوم حالیندا یاتیر. گِل-ده، اِلرینگی اُنونگ اوستونده قُی، شفا تاپپ یاشاسین!» دیدی. ۲۴ عیسی بو آدم بیلن گیتدی. ایزینا دوشوپ گِلین اولی جِماغات اُنی هر یاندان قیسپ-قاوروپ باریاردی.

۲۵ اُل یرده اُنایکی بیلدان بَری قان اَقماسی بُلان بیر آبال هم باردی. ۲۶ اُل کَن حُلقو چِکیپ، اِنچمه طَبیلره گُرنوپ، بار-یُقونی خارج اِدید، ینه هیچ خاییر

طارافیندا بیر یاسیغا یاسانپ، اوقلاپ یاتیردی. شَگیرتلی اُنی اُیارپ: «اُستاد، بیز هَلک بُلیاریس! بو سَنینگ قایغینگ-دا دَلَمی؟» دیدیلر. ۳۹ عیسی توروپ، پله کیددی، اُل دریا: «سَسیز بُل! پَس اِت!» دیدی. شُندا پِل یاتدی و کَمیل اومسولمیک بُلدی. ۴۰ عیسی شَگیرتیرنه: «نَمه اوچین قُریارسینگیز؟ اِسم هَنیز-ده ایمان گِتیرنکُرقمی؟ اِسم ایمانینگیز شِیله قاوشاقمی؟» دیدی. ۴۱ اُلا ر قاتی قُروشپ، بیر-بیرلیرنه: «بو کیمکِه؟ اُنونگ سُزونه پِل هم حَتّی، دریا هم قولاق آسبار!» دیشدیلر.

عیسی آرخو-جین ایلن آدمی شفا بریر

مَتی ۸: ۲۸-۳۴؛ لوقا ۸: ۲۶-۳۹

عیسی بیلن شَگیرتلی دربانینگ بیلکی کِنارینداقی ۵ جَدَریلیرینگ یوردونا گلدیلر. ۲ عیسی قایقدان دوشن وقتینا، اُنکا مازارچیلیقدان چیقپ گِلین بیر آدم دوش گلدی. بو آدمی آرخو-جین اِلپدی. ۳ اُل قایرلارینگ آراسیندا یاشیاردی. اُنی هیچ کیم حَتّی زنجیرلاپ هم ساقلاب بیلمَردی. ۴ اُنونگ اِل-آیقلارینی اِنچمه گِرک زنجیرلاسالار-دا، اُل زنجیرلاری قیرپ، بُلک-بُلک اِدردی. هیچ کیم اُنی یُلا گِیریپ بیلمَردی. ۵ اُل گِجه-گوندیز مازارچیلیقدان، داغلاردا هَمیشه قیغیرپ، اُزونی داش بیلن یارالاپ یُردی.

۶ اُل عیسانی داشدان گُروپ، یُرتوپ گلدی-ده، اُنونگ اُونده دیزینا چُکوپ، سِجده اِتدی. ۷ قاتی سِس بیلن قیغیرپ: «ای عیسی! ای بیک خودایینگ اُغلی، مَنینگ بیلن نَمه ایشینگ بار؟ یالباران، خودایینگ حاقی اوچین مَنی عاذاپلاما!» دیدی. ۸ سَبی عیسی اُنکا: «ای آرخو-جین، بو آدمدان چیق» دیشدی. ۹ اُنسنگ عیسی آرخو-جیندان: «آدینگ نَمه؟» دیپ سُرادی. اُل هم: «آدیم لُژیون*، چونکی بیز کَندیریس» دیپ جُغاپ پردی. ۱۰ اُزلرینی بو جایدان قُوپ گِیرمزیگی اوچین، اُلا ر عیسی کَن یالباردیلا. ۱۱ شُل یرده داغینگ آشاقیندا بیر تُپار دُنگوز اُتلاپ یُردی. ۱۲ آرخو-جینلار عیسی: «بیزی شُل دُنگوزلارینگ آراسینا گِیر، اُلارینگ ایچینه گِیریلی» دیپ

* ۹:۵ لُژیون - اوچدن تا آلتی مونگ سرباز بُلان قُشونی بیلدیردیر

عیسی ناصره شهرینده

متی ۱۳: ۵۸-۵۹؛ لوقا ۴: ۱۶-۳۰

۶ عیسی اُل پری ترک ادیپ، اُز اُنوپ-اُسن مکانینا گیتدی. شگیرتلیرى هم اُنونگ ایزینا دوشوپ گیتدیلر. ۲ سبت گونی عیسی کینسه ده اُورتمگه باشلادی. اُنونگ آیدیان زاتلارینی ایشیدن کن آدام گنگ قالپ: «بو آدام مونچا زادی نیردن اُورنک؟ اُنکا بیله حکمتی کیم بردیکه؟ اُل ندیپ بیله مُعجزه لری گُزومگی باشاریقا؟» ۳ اُل مریمینک نِجَار اُغلی دلمی؟ یعقوبینک، یوشانینک، یهودانینک و شمعونینک دُغانی دلمی نَمه؟ اُنونگ آيال دُغانلاری-دا بیزینک آرامیزدا یاشامایارلامی نَمه؟» دیشیپ، اُلا ر عیسانی رد اِتدیلر. ۴ اُنونگ عیسی اُلا ر: «نِیینک دینگه اُز دُغدوق یوردوندا، قارینداشلارینینک آراسیندا و اُیونده قادیری یُقدور» دیدی. ۵ اُل بیرنچه مریضینک باشینا اِلینی قُوپ شفا برمکدن باشغا اُل پرده هیچ بیر مُعجزه گُزوپ بیلمدی. ۶ عیسی اُلارینک ایمانسیزدیغینا گنگ قالدی.

عیسی اُنایکی شگیردینی خالقینک آراسینا اِیریر

متی ۱۰: ۵-۱۵؛ لوقا ۹: ۱-۶

شندان سُنک عیسی اِطرافدقی اُبالارا آیلانپ واغیظ اِتدی. ۷ عیسی اُنایکی شگیردینی یانینا چاغیرپ، اُلاری ایکی-ایکیدن یُلاماغا باشلادی و اُلا ر آخو-جینلاری قوماغا ایختیار پردی. ۸ اُلا ر شیله تابشیردی: «یُل اوچین یانینگیزا تایاقدان باشغا هیچ زات اَلمانگ. نه چُرک، نه تُربا، نه-ده قوشاغینگیزدا پول - هیچ زات بُلماسین. ۹ آیاغینگیزا کُوش گیینک، اِگنینگیزه آرتیقماچ کُینک اَلمانگ.» ۱۰ عیسی ینه اُلا ر: «هایسی اُیه بارسانگیز، قایدیانچانگیز شُل اُیده بُلونگ. ۱۱ اِگر آداملار سیزی قابول اِتْمِسلِر، دینگلْمِسلِر، اُل یردن چیقپ باریارقانگیز، اُلا ر قارشى شاهاتلیق بُلار یالی، آياقلا رینگیزینک تْرونی قاقینگ» دیدی. ۱۲ شونلوق بیلن، اُلا ر یُلا دوشدولر و هَمّه آداملاری توبا چاغیرپ، واغیظ اِتْمَگه باشلادیلار. ۱۳ اُلا ر کن جینلاری قُوپ چیقاردیلار، اِنْجَمه مریضلره یاغ چالديلار، اُلا ر-دا شفا تاپدیلار.

تاپمان، قایتام، یاغداپی خاص بترلشیپدی. ۲۷ بو آيال عیسی حاقدا آیدیلیان زاتلاری اِشیدپ، جِماغاتینگ ایچی بیلن اُنونگ اُقا طرافیندان گلدی و دُنونا اِلینی دِگیردی. ۲۸ چونکی اُل ایچیندن: «دینگه دُنونی اِلْسِم-ده، شفا تاپاریم» دیپ فیکرلنپاردی. ۲۹ شُل واقیتینگ اُزونده اُنونگ قان اَقماسی کْسیلدی. آيال دریدندن شفا تاپاندیغینی بَدیننده بیلدی. ۳۰ عیسی اُزوندن بیر گوچونگ چیقاندیغینی شو وقتدا بیلپ، جِماغاتا طاراف اُورولپ: «دُنوما کیم اِلینی دِگیردی؟» دیپ سُرادی. ۳۱ شگیرتلیرى اُنکا: «سَن اُزونگی قیسپ-قاروپ گلین جِماغاتی گُرسینگ-ا! اُنونگ ندپ: «مانگا کیم اِلینی دِگیردی؟» دیپ سُرپارسینگ؟» دیدیلر. ۳۲ اِما عیسی مونی اِدنی گُرجک بُلوپ، داش-تورگینه سِر اِیردی. ۳۳ اُزونه نَمه بُلاندیغینی بیلندن سُنک، یانگتی آيال قُروپ، تترپ گلدی. عیسانینگ اُونده پره ییقیلپ، اُنکا هَمّه حاققاتی آیدپ پردی. ۳۴ عیسی اُنکا: «ای قیز، ایمانینگ سانگا شفا پردی. ساغ-آمان گیت، دردینگدن آزاد بُل» دیدی. ۳۵ اُل بو سُرلری آیدپ دورقا، کینسه باشلیغینینگ اُوندن بیرنچه آدام گِلپ: «قیزینک اُلدی. نَمه اوچین اُستادی کن زَحْمَت برِرسینگ؟» دیدی. ۳۶ عیسی مونی ایشیدن واقیتنا، کینسه باشلیغینا: «قُوما، دینگه ایمان گتیر!» دیدی.

۳۷ عیسی بَطْرُسدان، یعقوبدان و اُنونگ دُغانی یوحنادان باشغا هیچ کیمه اُزی بیلن گیتْمَگه اِجازا برمدی. ۳۸ کینسه باشلیغینینگ اُیونه گِلنلرینده، عیسی باشاغالغی، اَغلاشیپ، دادی-فریاد اِدپ اُتورانلاری گُردی. ۳۹ ایچری گریپ، اُلا ر: «نَمه اوچین دادی-فریاد اِدپ، اَغلاشیپ اُتیرسینگیز؟ قیز اُلُتُق، اُل دینگه اوقلاپ یاتیر» دیدی. ۴۰ اُلا ر بُلسا اُنونگ اوستوندن گولدولر. اِما عیسی هَمْسینی داشاریق قُوپ، دینگه قیزینک اِنه-آتاسینی و اُزی بیلن گِلنلری اَلپ، اُنونگ یاتان اُتاقینا باردی. ۴۱ قیزینک اِلندن توتوپ، اُنکا: «تالیتا قوم!» دیدی. بو بُلسا «قیزجاغاز، سانگا دِیرین: تور!» دیمکدیر. ۴۲ قیز دِرُو یرندن قالپ یرپ باشلادی. اُل اُنایکی یاشیندادی. مونی گُرنلرینک هَمْسی قاتی گنگ قالدیلار. ۴۳ عیسی اُلا ر مونی هیچ کیمه بیلدیرمزیگی قاتی تابشیرپ و قیزا نهار برْمکْلرینی آیتدی.

یحیی تعمید برینچینینگ اَلومی

مَتّی ۱۴: ۱-۱۲؛ لوقا ۹: ۷-۹

۱۴ بُلُوب گِچین زاتلاری هیرودیس پادیشاه-دا اِشیتدی، سَببی عيسانینگ آد-آوازاسی ایل آراسینا یایراپدی. کبیر آداملار: «یحیی تعمید برینچی اَلومدن دیرلیدیر، شُل سَببلی اَل بو مُعجزه لری گُرکزیپ بیلیر» دیردیلر. ۱۵ بیلکیلر بُلُسا: «بو - اِلِباس»، کبیرلری-ده: «بو اوالقی پیغامبارلارینگ بیری یالی پیغامباردیر» دیشیدیلر. ۱۶ هیرودیس بولاری اِشیدپ: «من اُنونگ باشینی چاپدیران یحیی دیرلیدیر!» دیدی. ۱۷-۱۸ هیرودیس آدام اییرپ، یحیانی توتدوریددی، اُنونگ اِل-آیاغینی باغلاپ، زیندانا سالدیریددی. اَل مونى اَز دُغانی فیلپسینگ آیالی هیرودیا اوچین اِدیددی. سَببی هیرودیس هیرودیانی اُرونه آیال اِدپ آلدی. شُونونگ اوچین یحیی اُنکا: «سینگ اَز دُغانینگ آیالینا ایلنمگینگ دُغری دَل» دیشدی. ۱۹ شیللکده، هیرودیا یحیی قارشى بُلُوب یورگنده کینه ساقلاپ، اُنی اَلدورمک ایسلیردی، یُنه بو اِلندن گِلْمیردی. ۲۰ سَببی هیرودیس یحیانینگ دُغری هِم مُقَدّس آدامدیغینی بیلپ، اُندان قُرقاردی و اُنی قُردی. اُنی دینگلدیگچه، پریشان بُلپاردی، اِمّا شُندا-دا هُوس بیلن دینگلردی.

۲۱ بیر گونی میناسپ فُرسَت گِلپ یتدی. هیرودیس اَز دُغان گونی خاطیراسینا کاخداقی اِمیرلرینی، سِردارلاری و جیلنینگ مُهم آداملارینی چاغیرپ، طوی توتدی. ۲۲ هیرودیانینگ قیزی ایچری گیرپ، رَقص اِدپ، هیرودیسینگ و اُنونگ میهمانلارینینگ گُونونی خوش اِتدی. پادیشاه قیزا: «ایسلَن زادینگی دیله، سانگا برین» دیدی. ۲۳ اُنونگ قاسام ایچپ، پادیشاه پنه-ده: «مندن نَمه دِلگینگ بُلُسا آیت، پادشاهلیغیمینگ یاریسی-دا بُلُسا، سانگا برین» دیدی. ۲۴ قیز هِم داشاری چیقپ اِنسیندن: «نَمه دِلیین؟» دپ سُرادی. اَل هِم: «یحیی تعمید برینچینینگ کَله سینی» دپ جُغاپ بردی. ۲۵ قیز دِرُو پادشاهینگ یانینا یُرتوپ گلدی-ده: «شو وقتینگ اُزونده یحیی تعمید برینچینینگ کَله سینی بیر تاباقدا قُیوپ، مانگا برْمگینگی ایسلیرین» دیدی. ۲۶ پادیشاه قاتی غامگین بُلدی، یُنه میهمانلارینگ یانیندا قاسام ایچنْسَنگ، قیزینگ دِلگینی بیتیرْمَن، ایزینا قایتارماق

ایسلِمْدی. ۲۷ دِرُو بیر جِلادی یُلاپ، یحیانینگ کَله سینی گتیرْمگی تابشیردی. جِلات باریپ، زیندانا یحیانینگ باشینی چاپدی. ۲۸ چاپیلان کَلنی بیر تاباقدا گتیرپ، قیزا بردی. قیز-دا اُنی اِنسینه اِلتپ بردی. ۲۹ یحیانینگ شَگیرتلی مونى اِشیدپ، اُنونگ جَسَدینی اکتیدیلر و اُنی بیر قاییردا جایلا دیلار.

عیسی بَش مونگ آدامی دُیوریار

مَتّی ۱۴: ۱۳-۲۱؛ لوقا ۹: ۱۰-۱۷؛ یوحنا ۶: ۱-۱۴

۳۰ رسوللار عيسانینگ یانینا ییغنانپ، هِمّه اِدِن ایشلری، خالفا اُردن زاتلاری بارادا اُنکا خابار بردیلر. ۳۱ عیسی اَلارا: «گَلینگ، یکه اُزومیز بیر بَش یره گیدپ، بیر آز دم-دینچ اَلایلینگ» دیدی. گِلپ-گیدیلرینگ کنلیگیندن یانگا، اَلارینگ ناهار اِدینمگه-ده اِللری یتْمیردی. ۳۲ اُنونگ اَلار قایق مینپ، یکه اُزلری بیر بَش یره گتیدیلر. ۳۳ گیدپ باریراقلار، خالایق اَلاری گُروپ تانیدیلار. شُندا هِمّه شَهرلردن آداملار پیادا یُلا دوشدولر و هاوُلوغیشپ، اَل یره اَلاردان اُو باردیلار.

۳۴ عیسی قایققدان دوشنده، اولی جِماغاتی گُروپ، اَلارا یورگی اُیددی، سَببی اَلار چُپانسیز قُیونلار یالیدی. شُونونگ اوچین اَلارا کَن زاتلاری اُورْتَمگه باشلادی. ۳۵ گون یاشاندان سَنگ، شَگیرتلی عيسانینگ یانینا گِلپ: «بو بیر بَش یر، وقت هِم گيجارادی. ۳۶ خالقی گُیر، تُورکدکی اُبالارا و اِکینچیلیکلره گیدپ، اُزلرینه اِیره زات ساتین اَلسینلار» دیدیلر. ۳۷ اِمّا عیسی: «اَلارا اییمگه زادی سیز برینگ» دیدی. اَلار: «اُندا بیز ایکی یوز کوموش سِگه چُرگ ساتین اَلپ، اَلارا ایدیریلیمی؟» دیدیلر. ۳۸ عیسی اَلاردان: «بارینگ، گُرونک، نَچه چُرگینگیز بار؟» دپ سُرادی. گُرنلریندن سَنگ اَلار: «بَش چُرک بیلن ایکی بالیغیمیز بار» دیدیلر. ۳۹ شُندا اَلارا هِمّه آداملاری دِسه-دِسه اِدپ، اُنونگ اوستونده اُورتماغی تابشیردی. ۴۰ شیللکده، اَلار یوز-یوزدن، اِلّی-اِلّیدن دِسه-دِسه بُلُوب اُتوردیلار. ۴۱ عیسی بَش چُرک بیلن ایکی بالیغی اَلپ، آسمانا باقیپ، شوکور اِتدی-ده، خالفا پایلار یالی بُلُوشدیرپ، شَگیرتلینه بردی. ایکی بالیغی-دا اَلارینگ هُوسینه پایلادی. ۴۲ هُملر اِیپ

دینگه دُنونینگ اِتگینه اِلرینی دِگِرمگه-ده اِجازا پِرسین دیپ، اُنکا یالباردیلا. اُنکا اِل دِگِرنلرینگ هِمسی-ده شِفا تاپیاردی.

آدامی نَمه نَجیس اِدیر؟

مَتّی ۱۵:۱-۲۰

اورشلیمدن گِلن فریسیلر بیلن بیرنچه دین عُلَمالار عیسانینگ داشینا اویشدولر. ^۲اَلار عیسانینگ شَگیرتلریندن کبیرینینگ اِلینی یومان ناهار ایپ، یهودیلرینگ سوْتتینی پُراندیغینی گُردولر. ^۳فریسیلر بیلن هِمه یهودیلر آتا-بابالاریندان قالان سوْتته گُره اِلرینی قاوی یومان ناهار اییمِردیلر. ^۴بازاردان گِئلرینده-ده، یوونمان هیچ زات اییمِردیلر. شِیله-ده کسه، قاپ-چاناق، میس قازانلاری تَمیزلِمک یالی سوْتتلری هِم ساقلا یاردیلار. ^۵شُنونگ اوچین فریسیلر بیلن دین عُلَمالار عیسادان: «نَمه اوچین سنینگ شَگیرتلرینگ آتا-بابالاریمیزدان قالان سوْتته ایزینا دوشمن، نَجیس اِلری بیلن ناهار اییملر؟» دیپ سُرادیلار. ^۶عیسی اَلارا: «اشعیا پیغامبار، سیز ایکی یوزلیلر حاقدا دُغری نبوتلیق اِدیدیر! اُندا شِیله یازیلان:

”بو خالق مِنی دِیلینده حُرمتلایار،

اِمّا یورکلی مِندن اوزاقدیر.

^۷ییدِرک یره مانگا عیبادات اِدیرلر،

تعلیمات دیپ اُردیلری اینسان دِستورلاریدیر.“

^۸سیز اینسان سوْتتلرینینگ ایزینا دوشوپ، خودایینگ حُکوملرینی ترک اِدیرسینگیز» دیدی.

^۹عیسی ینه اَلارا شِیله دیدی: «اُز سوْتتلرینگیزی بَر جای اِتِمک اوچین، سیز خودایینگ حُکوملرینی قاوی اُورمکینگ یِلینی تاپپ اَلپسینگیز! ^{۱۰}موسی: ”اِنه-آتانگا حُرمت قُی“ و ”آتاسینا یا-دا اِنسینه قارغان آدام اُلومه حُکوم اِدیلین” دیپ ایدیدی. ^{۱۱}اِمّا سیز کیمدر بیرری اِنه-آتاسینا: ”مِن سیزه کُمک اِدپ بیلجک دَل. سیزه بَر مِگی نیت اِدن زاتلاریم قربانلیقدیر.“ قربانلیق یَعنی ”خودایا صداقا“. ^{۱۲}اَلار خودایا

دُیدولار. ^{۴۳}شَگیرتلر اَرَتان چُرک بِلکیرینی، بالیقلا رینگ اُونوقلارینی ییغناپ، اُن ایکی سیدی دُلدوردیلار. ^{۴۴}چُرکلی این اِرککلرینگ سانی بَش مونگ آدامدی.

عیسی سووونگ یوزوندن یُریر

مَتّی ۱۴:۲۲-۳۳؛ یوحنا ۶:۱۵-۲۱

^{۴۵}جِماغاتی اوغرا دیپ دورقا، عیسی شَگیرتلرینه قایقا مینپ، اُزوندن اُنک بیلکی کِنارداقی بَیت صیدا گِچمگی تابشیدی. ^{۴۶}عیسی اَلار بیلن خوشلاشانان سَنگ، خودایا دُعا اِتِمک اوچین داغا چیقادی. ^{۴۷}اَغشام دوشنده، قایق دریانینگ اُرتاسیندادی، عیسانینگ بُلسا یکه اُزی کِناردادی. ^{۴۸}عیسی اَلارینگ قایقی قینلیق بیلن کورک اوروپ باریاندیقلا رینی گُردی، سَببی یل اَلارینگ قارشیسیندان اُسُردی. دانگا قُلا ی عیسی دریدا سووونگ یوزوندن یُرپ، اَلارا طاراف گلدی و یانلاریندان گِچپ گیتجک بُلدی. ^{۴۹}اِمّا اَلار اُنونگ سووونگ یوزوندن یُرپ گِلتینی گُئلرینده، گُئلرینه روح گُروندیر گُومن اِدپ قیغیریشدیلار. ^{۵۰}چونکی هِمِلر اُنی گُروپ قُردولار. اِمّا عیسی دِرُو اَلارا سُر ایدپ: «خاطرِجِم بُلونگ! بو – مَن، قُرقمانگ!» دیدی. ^{۵۱}اُنسَنگ اَلارینگ یانینا قایقا میندی، یل هِم یاتدی. اَلار خاص بَتر گَنگ قالیپ حایران قالدیلار. ^{۵۲}اَلار هِنیزم چُرکلی مُعجزه دوشونمندیلر، بو اَلارینگ فیکرلرینه باریپ یِتَنقدی.

عیسی جَنیسا رتده مریضلری شِفا بَریر

مَتّی ۱۴:۳۴-۳۶

^{۵۳}اَلار دریانینگ بیلکی طارافینا قایق بیلن گِچپ، جَنیسا رت یوردونا باردیلار و اُل یرده لِنگر اُقلادیلار. ^{۵۴}قایقدان دوشن واقتیندا خالق عیسانی تانیدیلار. ^{۵۵}آداملار یُرتوپ، شُل تُوْرکدکی یرلره یُبدان-باشا ایلانلار و مریضلرینی دوشکلری بیلن عیسانینگ یانینا گِئیدیلر. اَلار هر صاپار عیسانینگ نیردِدیگینی اِشیتسلر، مریضلرینی شُل یره گِئیرپ باشلادیلار. ^{۵۶}عیسی نیرَه بارسا – اُبا بُلسون، شَهر بُلسون یا-دا اِطرافلیق – آداملار مریضلری بازارلاردا یاتیرپ،

أُنْكَا: «فَى، أَوَّلُ فِرْزَنْدِلِر دُيْسُون. فِرْزَنْدِلِرِينْگ چُرْگِينِی آلِیپ، ایتلره زینْگماق دُغری دَلْدِر» دیدی. ۲۸ آیال هِم: «هاووا، ای آقام! ینه ایتلر هِم فِرْزَنْدِلِرِينْگ ساچاق باشیندا دُکِن چُرْک اُونوقلاریندان اَیْنْدِر» دیدی. ۲۹ عیسی اُنْكَا: «بو سُرُونْگ اوچین، بار، گیدیر، جین سِنِیْنْگ قِیزِیْنْگدان چِیقْدی» دیدی. ۳۰ آیال اُیُونه باراندا، قِیزِیْنْگ جیندان آزاد بُلُوپ، دوشْگِیْنْدِه یاتانینی گُردی.

کِر آدام شِفا تاپیار

۳۱ اُنْسَنْگ عیسی صور و صیدون اِطرافلاریندان قایدیپ، دِکاپولیس تُوْرْکُلِرِیْنْگ اوستو بیلن جلیل درِیاسینا گلدی. ۳۲ عیسانینگ یانینا کِر هِم پَلِتْک بیر آدمی گِئِرِیپ، اُنْونْگ باشینا اِلِیْنِی قِیماغِیْنِی اِیْسَلْپ، اُنْكَا یالباردیلا. ۳۳ عیسی اُلْ آدمی جِماغاتِیْنْگ اِیچِیْنْدِیْنِی بیر چِته چِیقْریپ، بارماقلارینی اُنْونْگ قولاقلارینا سُقْدی، تویکورِیپ، اُنْونْگ دِیْلِیْنِه اِلِیْنِی دِگِیرْدی. ۳۴ اُنْسَنْگ آسمانا باقِیپ، اوزاقدان دِیْمِیْنِی آلدی-دا: «اَفَاتا!» یَعْنِی «آچیل» دیدی. ۳۵ یانْگْقی آدمینْگ قولاقلاری شو واقِدا آچیلِیپ، دِیْلِی دُغری کِیْلْمَگه باشلادی. ۳۶ عیسی مونی گُرْلره بو بارادا هِیچ کِیْمه اَیْتمازلیغی تابشِیرْدی. اِمّا اُلْ نَچه کِن تابشِیرسا، اُلار بو خاباری شُنْچا-دا کِن یایراتدیلا. ۳۷ خالق خاص قاتی حایران قالیشِیپ: «اُل هِمّه زادی باشاریپ گَلِیر، حَتّی کِرلِرِیْنْگ قولاغِیْنِی، لالارِیْنْگ دِیْلِیْنِی آچیار» دِیْشِیرْدی.

عیسی دُرت مونْگ آدمی دُیوریار

مَتّی ۱۵: ۳۲-۳۹

شُل گونلر ینه بیر اولی جِماغات یِغْنانْدی. اُلارِیْنْگ اِیْمَگه هِیچ زاتلاری بُلْمانْسَنْگ، عیسی شَگِیرْتلِرِیْنِی یانینا چاغِیرِیپ، اُلارا: ۲ «بو جِماغاتا یورْگِیم آویار! بولار اوچ گون بَرِی مِیْنِیْنْگ یانِیْمْدا، اِیْمَگه هِم هِیچ زاتلاری یُق. ۳ بولاری اُیلرِیْنِه آچ گِیْرِسَم، اُلْدا اِیْسِیْنْدان قاجارلار. اُلارِیْنْگ کِیْرِی اوزاق یرْدِن گِلِیْدِر» دیدی. ۴ شَگِیرْتلری اُنْدان: «بو بُش یرْلِیکْده اُلاری دُیار یالی چُرْگی نِیرْدِن تاپِیپ بُلارْقا؟» دِیْپ سُرادیلا. ۵ عیسی: «نَچه چُرْگِیْنْگِیز

صاداقادیر دِیْپ آیداندا، اُنْكَا اَز اِنه-آتاسینا کُْمْک بِرْمِگی قاداغان اِدِیرْسِیْنْگِیز. ۱۳ شِیدِیپ، سِیز نِسلْدِن-نِسلْه قالدِیرِیْن سونْتلِرِیْنْگِیز بیلن خودایِیْنْگ سُرُونی پُزیارسِیْنْگِیز. شونْگا مَنْگِرْش کِن زاتلاری اِدِیرْسِیْنْگِیز.»

۱۴ عیسی جِماغاتی ینه یانینا چاغِیرِیپ، اُلارا: «هَمْنْگِیز مِنی دِیْنْگَلْکْ هِم دوشونِیْنْگ. ۱۵ آدمِیْنْگ اِیچِیْنِه گِیرِیْن هِیچ بیر زات اُنْی نِجِیْس اِدِیپ بِلْمَز. آدمی نِجِیْس اِدِیْن زاتلار اُنْونْگ اَز اِیچِیْنْدِیْنِی چِیقْیاندِیر. ۱۶ اِشِیْتْمَگه قولاغی بار آدام اِشِیْتْسِیْن!» دیدی. *

۱۷ عیسی جِماغاتِیْنْگ یانیندان آیرِیْلِیپ، اُیه گِیرْنده، شَگِیرْتلری اُنْدان بو مِثالِیْنْگ مَعْنِیْسِیْنِی سُرادیلا. ۱۸ عیسی اُلارا: «اُنْدا، سِیز هِم دوشونْمِیرْسِیْنْگِیزْمِی؟ آدمِیْنْگ اِیچِیْنِه گِیرِیْن هِیچ بیر زادِیْنْگ اُنْی نِجِیْس اِتْمِیْنْدِیْگِیْنِی بِلْمِیرْسِیْنْگِیزْمِی؟ ۱۹ بولار آدمِیْنْگ یورْگِیْنِه دَل-ده، قازنینا گِیرِیر، اُل یرْدِن-ده داشاری چِیقْیار» دِیْپ جُغاپ بِردی. شِیْلِه دِیْمِک بیلن، عیسی هِمّه اِیْمِیْتلِرِیْنْگ پْکْدِیْگِیْنِی اِعلان اِتْدی. ۲۰ اُل ینه: «آدمی نِجِیْس اِدِیْن اُنْونْگ اَز اِیچِیْنْدِیْنِی چِیقْیان زاتلارْدِر. ۲۱-۲۲ چونْکی اِیچِیْن و آدمِیْنْگ یورْگِیْنْدِن تَلْکِه فِکِرْلِر، آخلاقْسِیْزْلِیْق، اُغورْلِیْق، قاتْلِیْق، زِیْناکِرْلِیْق، آچْگُرْلِیْق، یامانْلِیْق، حِیْلِه، فاسِیْقْلِیْق، باخِیْلِیْق، تْهَمّت، تْکِیْبِیْرْلِیْق و آحماقْلِیْق چِیقْیار. ۲۳ بو یامان زاتلارِیْنْگ هِمْسِی اِیچِیْن چِیقِیپ، آدمی نِجِیْس اِدِیر» دیدی.

فِیْنِیْقِیْه لی آبالِیْنْگ اِیْمانی

مَتّی ۱۵: ۲۱-۲۸

۲۴ عیسی اُل یرْدِن چِیقِیپ، صور و صیدون اِطرافلارینا گِیْتْدی. اُل بیر اُیه باردی و هِیچ کِیْمِیْنْگ بو بارادا بِلْمِیْگِیْنِی اِیْسِلْمِیرْدی، ینه مونی گوزْگِیْن ساقلاپ بِلْمِیْدی. ۲۵ کِیچِیجِیْک قِیزِیْنِی آرْخو-جِیْن اِلْیْن بیر آیال عیسی حاقْداقی خابارلاری اِشِیْدِن واقِتیْنا گِلِیپ، اُنْونْگ آیاغِیْنا بِیْقِیْلْدی. ۲۶ اُل آبالِیْنْگ اَصْلِی سورِیْه نِیْنْگ فِیْنِیْقِیْه اولْکِیْسِیْنْدِن بُلُوپ، اُل یهودی دَلْدی. اُل قِیزِیْنْدان جِیْنی قُوپ چِیقْارماغِیْنِی اِیْسَلْپ، عیسی یالباردی. ۲۷ عیسی

٢٠ عیسی ینە: «یدی چُرگی دُرت مونگ آداما بُلوپ پایلانیمدا، آرَتیپ قالانی نَچه سِید بُلوبدی؟» دییپ سُرادی. أَلار: «یدی» دییدیلر. ٢١ شُندا عیسی أَلارا: «هِنیز هِم دوشونمیرسینگیزی؟» دیدی.

عیسی کُر آدامی شِفا بَریر

٢٢ اُنسُنگ عیسی بیلن شَگیرتلی بیت صیدا گلدیلر. أَل یرده عیسانینگ یانینا بیر کُر آدامی گتیردیلر و اُنکا الینی دَگیرمَگینی ایسلَپ، اُنکا یالباردیلا. ٢٣ عیسی کُر آدامینگ الیندن توتوپ، اُنی اُبانینگ داشینا چیقاردی. عیسی اُنونگ گُزلینه تویکورپ، اِللرینی اُنونگ باشینا قُیوپ: «بیر زات گُرسینگمی؟» دییپ سُرادی. ٢٤ کُر باشینی قالدیرپ: «آداملاری گُریین، أَلار یُرپ باربان باغلار یالی بُلوپ گُرونیرلر» دیدی. ٢٥ عیسی ینە-ده اِللرینی اُنونگ گُزلینه قُیدی. کُر دیقَاتلی گُزدی، شِفا تاپپ، بار زادی قاوی گُردی. ٢٦ عیسی: «أبا گیرمه» دییپ، اُنی اُیونه ایبردی.

پطرس عیسانینگ مسیح دیگینی ایقرار اَدیر

مَتی ١٦:١٣-٢٠؛ لوقا ٩:١٨-٢١

٢٧ عیسی شَگیرتلی بیلن قیصریه-فیلیپس شَهرینینگ قُلاینداقی اُبالارا گیتدی. یُلدا عیسی شَگیرتلیندن: «آداملار مانگا کیم دَییرلر؟» دییپ سُرادی. ٢٨ شَگیرتلی: «کبیرلری یحیی تعمید پرینچی، کبیرلری اِلیاس، کبیرلری-ده پیغامبارلاردان بیر دَییرلر» دییپ جُغاپ بَرَدیلر. ٢٩ عیسی اُلاردان: «سِیز مانگا کیم دَییرسینگیز؟» دییپ سُرادی. پطرس: «سِن مسیحسینگ» دییپ جُغاپ بَرَدی. ٣٠ اُنسُنگ عیسی أَلارا اُزی حاقیندا هِچ کیمه هِچ زات آیتمازلیغی تابشیردی.

عیسی اُلوپ دیرلَچگینی اُووندن آیدیار

مَتی ٢١:١٦-٢٨؛ لوقا ٩:٢٢-٢٧

٣١ سُنْگرا عیسی شَگیرتلینه اینسان اُغلونینگ کَن عاذاپلار گُرمَیدگی، یاشولیلار، یُلباشچی کاهینلار و دین عُلَمالار طرافیندان رد اِدیلَمَیدگی، اُلدوریلَمَیدگی، اوج گوندن سُنْگ دیرلَمَیدگی حاقیندا دوشوندیرمَگه باشلادی. ٣٢ اُل

بار؟» دییپ، اُلارینگ اُزلیندن سُرادی. أَلار: «یدی سانی» دییپ جُغاپ بَرَدیلر. ٦ اُنسُنگ عیسی جِماغاتا یرده اُتورماغی تابشیردی. یدی چُرگی آلیپ، شوکور اِدیندن سُنْگ، بُلوشدیردی-ده، پایلاماق اوچین شَگیرتلینه بَرَدی. أَلار هِم بولاری جِماغاتا پایلادیلا. ٧ اُلارینگ بیرآز بالیقلاری هِم باردی. عیسی شوکور اِدیندن سُنْگ، اُلاری هِم پایلاماغی تابشیردی. ٨ هَمَلر اییپ دُیدولار و آرَتیپ قالان یُکلری بیغناپ، یدی سِیدی دُلدوردیلار. ٩ اینیلر دُرت مونگه قُلاي آدامدی. اُنسُنگ عیسی اُلاری اوغراتدی. ١٠ اُزی بُلسا دِرَو شَگیرتلی بیلن قایقا مینپ، دَلمانوته شَهرینگ تَورکلینه گیتدیلر.

فَریسَیلرینگ و هیرودیسینگ

خامیرمایاسیندان خاباردار بُلونگ!

مَتی ١٦:١-١٢

١١ فَریسَیلر گلیپ، عیسی بیلن جِلیشَمَگه باشلادیلا. اُنی ایمتَحان اِتَچک بُلوپ، آسماندان بیر علامات گُزکُمَگینی ایسلدیلر. ١٢ اُل هِم آخ چَکیپ: «نمه اوچین بو نسل علامات طالاب اَدیر؟ سِیزه دُغوسینی آیدیارین، بو نسله هِچ بیر علامات گُزکُیلَچک دَلدیر» دیدی. ١٣ عیسی اُلارینگ یانیندان گیتدی و ینه قایقا مینپ، بیلکی کِنارا گِچدی.

١٤ شَگیرتلی چُرک آلماغی یاددان چیقاردیلار. قایقدا دینگه یَکَجه چُرک باردی. ١٥ عیسی أَلارا: «خاباردار بُلونگ! فَریسَیلر بیلن هیرودیسینگ خامیرمایاسیندان داش دورونگ» دییپ، خابار بَرَدی. ١٦ اُلار بُلسا اُزآرا چَکَلِشِپ: «عیسی مونى بیزینگ چُرگیمیزینگ یُقدوغی اوچین آیدیار» دَییشَردیلر. ١٧ عیسی اُلارینگ نمه دَییشَندیکلرینی بیلپ، اُلاردان: «نمه اوچین چُرگیمیز یُق دَییشِپ چَکَلِشَرسینگیز؟ سِیزینگ هِنیز هِم عاقیلینگیز بَتنَقمی، دوشونمیرسینگیزی؟ یورگینگیز شِیله قاتیمی؟ ١٨ گُزلی بُلوپ، گُرمَرسینگیزی؟ قولقلی بُلوپ، اِشیتومیرسینگیزی؟ بُلوپ گِچن زاتلار یادینگیزا دوشمیرمی؟ ١٩ مَن بَش چُرگی بَش مونگ آداما بُلوپ پایلانیمدا، قالان دُوملردن نَچه سِید دُلدوریدینگیز؟» دییپ سُرادی. أَلار: «أنا یکی» دییپ جُغاپ بَرَدیلر.

سیراتدیلر، اَمّا اَز یانلاریندا عیسادان باشغا هیچ کیمه گُزلی دوشمیدی.

^۹ اُنسَنگ داغدان اینیپ گِلیزکِر، عیسی اَلارا اینسان اُغلی اَلومَدِن دیرلِنچَه، بو گُرَن زاتلارینی هیچ کیمه ایتمازلیغی تابشیردی. ^{۱۰} شَگیرتِلر اُنونگ بو سَزون یورکِلرینده ساقلاپ، اَلومَدِن دیرلِمَگِنک نَمه دوشونَندِگِگِ بارادا بیر-بیرلَرنِندِن سُرَیاردیلار. ^{۱۱} اَلار عیسادان: «نَمه اوچین دین عُلَمالار اَوَّل اِلَیاس گِلَمَلیدیر دِیِرلِر؟» دِیپ سُرادیلار. ^{۱۲} عیسی هِم اَلارا: «دُغُردان-دا، هِمّه زادی بِجَرِمک اوچین اَوَّل اِلَیاس گِلَمَلیدیر. اَمّا اینسان اُغلونِگ کَن عاذاپ گُرُپ، رَد اِدِلمَلیدِگِگِ حاقیندا هِم یازیلان آخیرین. ^{۱۳} مَن سِزه شونی هِم ایدیارین: اِلَیاس اِیَم گِلدی، اَل حاقدا یازیلِیشی یالی، اَنگا اِیسَلَن زاتلارینی اِتدیلر» دِیدی.

عیسی آرخو-جین ایلَن اُغلانی شفا بِریر

مَتّی ۱۷: ۱۴-۲۱؛ لوقا ۹: ۳۷-۴۳

^{۱۴} اَلار بیلکی شَگیرتِلرینک یانینا گِلنلَرنِنده، اَلارینک داشینا اویشوپ دوران اولی جِماغاتی گُردولر. کَبیر دین عُلَمالار شَگیرتِلر بیلَن جِدَلِشِپ دوردولار. ^{۱۵} هِمّه جِماغات عیسانی گُرَن واقینا، گَنگ قالدیلار و هِمَلر دِرَو یُرُتوپ گِلِپ، اَنگا سالام بِردیلر. ^{۱۶} عیسی آداملاردان: «بولار بیلَن نَمه حاقدا جِدَلِشِرسِنِگِز؟» دِیپ سُرادی. ^{۱۷} جِماغاتینک ایچیندِن بیر اَنگا: «اُستاد! سَنینک یانینگا اُغلومی گتیردیم. آرخو-جین اَل کِیلِمز یالی، اُنونگ دِیلینی باغلا دی. ^{۱۸} آرخو-جین اُنی توتاندا پره اوریار. اُغلان آغزینی کُپوکَلِدیپ، دیشلَرنی قِجیردادِپ بَدنی قاتیپ قالیار. سَنینک شَگیرتِلرینگَدِن اُغلومدان آرخو-جینی قُوپ چِقارماقلا رینی خاهیش اِتدیم، یَنه اَلار باشامادی» دِیپ جُغاپ بِردی. ^{۱۹} عیسی اَلارا: «ای ایمانسِز نسل، مَن هاجانا چَنلی سِزینک بیلَن بیلَه بُلُپ، سِزه جیداین؟ اُغلانی مَنینک یانینا گتیرینگ» دِیدی. ^{۲۰} اَلار اُنی عیسانینک یانینا گتیردیلر. آرخو-جین عیسانی گُرَن واقینا، اُغلانی قاتی سیلَترَیدی. اُغلان پره یازیلِپ، آغزینی کُپوکَلِدیپ، تُغالانماغا باشلادی. ^{۲۱} عیسی اُغلانینک آتاسیندان: «مونونگ بیلَه بُلانینا نَچه وقت بُلدی؟» دِیپ

بو سَزلری آچِیق ایتدی. پَطْرُس بُلسا اُنی بیر چَتَه چَکیپ، اُنونگ ایدانلارینا قارشِی چِیماغا باشلادی. ^{۲۳} اَمّا عیسی اُورولِپ، شَگیرتِلرینَه سیراتدی و پَطْرُسا: «چَکیل اَوومَدِن، شَیطان! سَبّی سَن خودایینک ایشلَرنی دَل-ده، اینسان ایشلَری حاقدا فِیکِر اِدِرسِنِگ» دِیپ کِیدی.

^{۲۴} عیسی شَگیرتِلری بیلَن بیرلِکده جِماغاتی-دا یانینا چاغیرِپ، اَلارا شِیلَه دِیدی: «کِیم مَنینک ایزِما دوشِمک اِیسَلِن بُلسا، اُزونی اینکَر اِتسِن-ده، صلیبَنی اَلِپ ایزِما دوشسون. ^{۲۵} هِر کِیم جانینی نِجات بِرِمک اِیسَلِن، اُنی ییتِیر، اَمّا کِیم جانینی مَنینک و خوش خابارینک خاطیری اوچین ییتِیرسَه، اُنی نِجات بِرر. ^{۲۶} اینسان هِمّه دونیَه نی قازانسا-دا، جانیندان ماحروم بُلسا، اَنگا نَمه پِیداسی بار؟ ^{۲۷} یا-دا اینسان اَز جانینا دِرک نَمه بِرِپ بیلر؟ ^{۲۸} بو زیناکَر و گونَه کَر نِسلینک آراسیندا کِیم مَندِن و مَنینک سَزلرِیمَدِن اوتانسا، اینسان اُغلی-دا آتاسینینک بَیکلِگِیندَه مُقادِس پَریشده لَری بیلَن گِلَن ماحالی اُندان اوتانار.»

عیسی اَلارا شِیلَه دِیدی: «سِزه دُغُرسینی ایدیارین: بو پَرده دورانلارینک کَبیری خودایینک پادِشاهلِغینینک قُودرات بیلَن گِلَینینی اَلَمَنکَه گُزَلِر.»

عیسانینک یوزی اویتَگِیر

مَتّی ۱۷: ۱-۱۳؛ لوقا ۹: ۲۸-۳۶

^۲ اَلتی گونَدِن سَنگ عیسی یانینا یَکه پَطْرُسی، یعقوبی و یوحنانی اَلِپ، بیر بَیک داغینک اوستونَه چِقدی. شُل پَرده اَلارینک گُزَلرینینک اَوونده اُنونگ یوزی اویتَگِدی. ^۳ اُنونگ لِباسی گُرونکی یاشلانَدِیرِپ باریان دِیم-اَق رَنگکَه اُورولدی، پَر یوزونده هیچ کِیم اُنی بیلَه اَقاردِپ بیلَجک دَلدی. ^۴ شُندا شَگیرتِلره اِلَیاس بیلَن موسی گُروندی. اَلار عیسی بیلَن کِیلِشِپ دوردیلار. ^۵ پَطْرُس عیسی: «اُستاد! بیزه بو پَرده بُلماق قَوی، گِل، اوچ ساییان دیکلی: بیرى - سانگا، بیرى - موسی، بیرى - اِلَیاس» دِیدی. ^۶ قاتی قُرُاندیقلا ری اوچین، پَطْرُس نَمه دِینینی اُزی هِم بیلَئقدی.

^۷ شُل وقت بیر بولوت گِلِپ، اَلارینک اوستونی اُرتدی. بولوتدان: «بو مَنینک عزیز اُغلومدیر! اَنگا قولاق آسینگ» دِیین بیر سِس گِلدی. ^۸ بَردَن شَگیرتِلر داش-تُورگینه

چاگیرپ، الارا: «بیری اۆلکی بُلماق ایسلین بُلسا، هَمَلرینگ
آخیرقیسی هَم خیدماتکری بُلمالیدیر» دیدی. ٣٦ اُنسنگ بیر
چاغانی آلیپ، الارینگ اُرتاسیندا قُیدی-دا، اُنی قوجاقلاب،
الارا: ٣٧ «هر کیم شونونگ یالی بیر چاغانی مَنینگ آدیمدان
قابل اِتسه، مَنی قابل اِتدیگیدير. هر کیم مَنی قابل اِتسه،
مَنی دَل-ده، مَنی ایبرنی قابل اِدیندیر» دیدی.

بیزه قارشى بُلماق بیزینگ طارافیمیزدادیر

لوقا ٩: ٤٩-٥٠

٣٨ یوحنا عیسی یوزلنیپ: «اُستاد! بیز سَنینگ آدینگ بیلن
جینلاری چیقاریان بیر آدمی گُردوک، اِما اُنی ساقلا دیق،
سَببی اُل بیزینگ بیلن سَنینگ ایزینگ دوشنق» دیدی.
٣٩ عیسی: «اُنی ساقلامانگ! چونکی مَنینگ آدیم بیلن
مُعجزه اِدیپ، باسیم سَنگراسی مَنی یامانلاپ بیلجک آدام
یُقدور. ٤٠ کیم بیزه قارشى بُلماسا، بیزینگ طارافیمیزدادیر.
٤١ مسیحه باغلیدیغینگیز اوچین، کیم مَنینگ آدیم بیلن سیزه
بیر کسه سو پرسه، سیزه دُغروسینی آیدیارین، اُل اصلا
سیلاغسیز قالماز» دیدی.

بیر آداما گونه اِتدیرمگینگ جزاسی

مَتی ١٨: ٦-٩؛ لوقا ١٧: ١-٢

٤٢ عیسی پنه سزه باشلادی: «هر کیم مانگا اینانیان بو
چاغلارینگ بیرینینگ گونه اِتْمِگینه سَبپ بُلسا، اُنونگ
یُونندان اولی دِگیرمَن داشی آسیپ، دریایا زینگیلماغی
خاص قاوی بُلار. ٤٣ اِلینگ سَنینگ گونه اِتْمِگینگه سَبپ
بُلسا، اُنی چاپ. قُلُسوز بُلوپ باقی یاشایشا قاووشماق،
ایکی اِللی بُلوپ دُوزاخا، سُنمز اُدا زینگیلماقدان قاوودیر.
[٤٤] الارینگ جَسد لرینی ایئن قورچوق اُلْمز، اَلاری یاقیان اُد
سُنمز. ٤٥ اِگر آیاغینگ سَنینگ گونه اِتْمِگینگه سَبپ بُلسا،
اُنی چاپ. سانگا چُلاق بُلوپ یاشایشا قاووشماق،
ایکی آیاقلی بُلوپ دُوزاخا، سُنمز اُدا زینگیلماقدان
قاوودیر. [٤٦] الارینگ جَسد لرینی ایئن قورچوق اُلْمز، اَلاری
یاقیان اُد سُنمز. ٤٧ اِگر گُرونک گونه اِتْمِگینگه سَبپ
بُلسا، اُنی سُغوروپ چیقار. سانگا یکه گُزلی بُلوپ
خودایینگ پادیشاهلیغینا گیرمک، ایکی گُزلی بُلوپ دُوزاخا

سُرادى. آتاسی: «چاغالینگندان بَرى شيله. ٢٢ آرخو-جین
اُنی هَلکِلجک بُلوپ، نچه گِرک اُدا، سووا اُتدی.
غایرات اِت-ده، باشاردیغینگدان کُموک اِت، بیزه یورگینگ
اُویسین!» دیدی. ٢٣ عیسی اُنکا: «باشاردیغینگدان دییمنگ
نَمه؟ ایمان گِتیرین اوچین هَمه زات مومکیندیر!» دیدی.
٢٤ شو واقدا اُغلانینگ آتاسی آغلاپ: «ایمان گِتیرین،
ایمانسیرلغیمی پَنگمگه کُموک اِت!» دیپ قیغیردی.
٢٥ عیسی جِماغاتینگ یُرتوپ گِلینینی گُرنده، آرخو-جینا
کیپ: «ای کرلیک هَم لالِیق روحی! سانگا بو یوریارین،
اُغلانینگ ایچیندن چیق، اُنکا قایدیپ گیرمه!» دیدی.
٢٦ آرخو-جین قیغیرپ، اُغلانی خاص بتر سیلترلیدی-ده،
اُندان چیقادی. اُغلان اُلنه مَنگِریدی، شونونگ اوچین اُل
یِرْدکیلرینگ کنسی: «اُل اُلدی» دیشیردی. ٢٧ اِما عیسی
اُغلانینگ اِلیندن توتوپ قالدیردی، اُل هَم یریندن توردی.
٢٨ عیسی اُیه گیرندن سَنگ، شَگیرتلی اَز-اُزلیکه اُندان:
«بیز نَمه اوچین آرخو-جینی چیقارپ بیلمدیک؟» دیپ
سُرادیلار. ٢٩ عیسی الارا: «بو هیللی آرخو-جینلاری خودایا
دُغا اِتْمکدن باشغا هیچ زات بیلن چیقارپ بُلبان دَلدیر»
دیدى.

عیسی اُلوپ دیرلجگینی ایکینجی گِرک آیدیار

٣٠ اَلار اُل یردن چیقپ، جلیلینگ اوستوندن گچدیلر.
عیسی اُز لرینینگ نیرددیکلرینی هیچ کیمینگ بیلْمِگینی
ایسْلَمِیدی. ٣١ اُل شَگیرتلینه: «ایسان اُغلی آداملارینگ
اِلینه تابشیریلار، اُنی اُلدوررلر، یُنه اُلدورنلریندن اوچ گوندن
سَنگ، اُل دیرلر» دیدی. ٣٢ اِما اَلار بو سُزلره دوشونمَدیلر،
سُراماغا-دا قُرقدولار.

اینگ بیک کیم؟

مَتی ١٨: ١-٥؛ لوقا ٩: ٤٦-٤٨

٣٣ اَلار کَفَرناحوما باردیلار. اُیه گیرندن سَنگ، عیسی
اَلردان: «یُلدا نَمه حاقد اِجْدلَشیردینگیز؟» دیپ سُرادى.
٣٤ اِما اَلارینگ هیچ بیریندن سِس چیقمادی، سَببی
یُلدا بیری-بیرلری بیلن کیمینگ اینگ بیکدیگی حاقد
جِدلَشیدیلر. ٣٥ عیسی اُتورپ، اُن ایکی شَگیرتلی یانینا

الارا کیدیلر. ^{۱۴} عیسی مونی گرنده، قاهاری گلدی. ال شگیرتلیرینه: «چاغلاری مینینگ یانینا گیرینگ، الاری ساقلامانگ. خودایینگ پادشاهلیغی شولار یالیلارینگقیدیر. ^{۱۵} سیزه دُغروسینی آیدیارین، کیم خودایینگ پادشاهلیغینی چاغا کیمین قبول اتمسه، ال یره آصلا گریپ بیلمز» دیدی. ^{۱۶} ال چاغلاری قوجاقلاپ، باشلارینا الینی قیوپ، الارا برکت بردی.

بایلیق و ابدی یاشایش

مَتّی ۱۹:۱۶-۳۰؛ لوقا ۱۸:۱۸-۳۰

^{۱۷} عیسی یانگی یلا دوشن ماحالی بیر آدم یُرتوپ گلدی-ده، اُونده دیزا چکوپ، اُندان: «ای یاخشی اُستاد! من ابدی یاشایشی میراث آماق اوچین نمه اتملی؟» دیپ سُرادی. ^{۱۸} عیسی اُنکا: «نمه اوچین مانگا یاخشی دیسینگ؟ یکجه خودایدان باشغا هیچ کیم یاخشی دلدیر. ^{۱۹} سن اُنونگ: «آدام اُلدورمه، زینا اتمه، اُغورلیق اتمه، یالان شاهاتلیق برمه، هیچ کیمینگ حاقینی اییمه وانه-آنانگا خُرمات قی» دین حکوملرینی بیلینسینگ آخیرین» دیپ جُغاپ بردی. ^{۲۰} یانگق آدام اُنکا: «من یاشلیغیمدان بری بولارینگ بارینی برجای اِدپ گلیرن» دیدی. ^{۲۱} عیسی اُنکا سِیگودن دُلی مهر بیلن سِرادیپ: «سینینگ پنه بیر کیمینگ بار. گیت-ده، نَمَنگ بار بلسا ساتپ، قاریلار پایلا، شُندا آسماندا خازینانگ بُلار. سُنکرا گل-ده، مینینگ ایزیم دوش» دیدی. ^{۲۲} کن مال-مولکی باردیغی اوچین، بو سُرله یانگق آدامینگ مازاسی قاجپ، ال یردن غاملی بُلوپ گیتدی.

^{۲۳} عیسی تَورگینه سِرادیپ، شگیرتلیرینه: «بای آداملارینگ خودایینگ پادشاهلیغینا گِرمگی نهیلی قین!» دیدی. ^{۲۴} شگیرتلیر اُنونگ سُرلرینه حایران قالدیلار. عیسی پنه الارا: «ای اُغوللار، خودایینگ پادشاهلیغینا گِرمک نهیلی قین!» ^{۲۵} بیر دویه نینگ اینگنه نینگ گُرونن گِچمگی بای آدامینگ خودایینگ پادشاهلیغینا گِرمگینن آنگساتدیر» دیدی. ^{۲۶} شگیرتلیر قاتی حایران قالیپ، بیری-بیرلرینه: «اُندا کیم نجات تاپپ بیلر؟» دیشدیلر. ^{۲۷} عیسی الارا سِرادیپ:

زینگیلماقدان قاوودیر. ^{۴۸} اَلارینگ جسدلرینی ایین قورچوق اَلمز، اَلاری یاقیان اُد سُنمز.

^{۴۹} «هر کس اُدا دوزلانا. ^{۵۰} دوز قاوی زاتدیر، یُنه دوز طاغامینی بیتیرسه، اُندا اَل نمه بیلن دوزلانا؟ دوز یالی طاغاملی بُلونگ، اُزارانگیزدا پاراحتلیقدا یاشانگ.»

طلاق حاقیندا

مَتّی ۱۹:۱۰-۱۲؛ لوقا ۱۶:۱۸

عیسی اَل یردن چقیپ، اُرْدن آرناسینینگ اَنگیرسینداقی یهودیه اِطرافینا گیتدی. اُنونگ داشینا پنه-ده بیر تپار جماغات اویشدی و اَل پنه-ده همیشهکی یالی الارا اُورتمگه دوردی.

^۲ بیرنجه فریسی گلیپ، اُنی ایمتحان اتمک اوچین: «بیر آدام آیلینی طلاق برمگی شریغاتا دُغری گلیرمی؟» دیپ سُرادیلار. ^۳ «موسی سیزه شو بارادا نهیلی دستور بردی؟» دیپ، عیسی اَلارینگ اُزلیریندن سُرادی. ^۴ اَلار: «موسی طلاق نامه اِساسیندا آیرلیشماغا ایختیار برپیدی» دیدیلر. ^۵ عیسی اَلار: «موسی سیزه قاتی یورکلیدیگینگیز اوچین بو دستور یازدی. ^۶ اَصَلیندا خودای یارادیلیشینگ باشیندا اینسانلاری اِرکک و آیل اِدپ یاراتدی. ^{۷-۸} شل سَبپدن هم اِرکک اِنه-آناسینی تَرَک اِدپ، آیل بیلن بیرلشیر و اَلارینگ ایکسی بیر تن بُلیار. شیللیکده، اَلار ایندی یکی دَل، بیر تَندیر. ^۹ شُنونگ اوچین هم خودایینگ بیرلشدیرینی اینسان آیرماسین» دیدی.

^{۱۰} ایه گِئلرینده، شگیرتلیر بو بارادا اُندان پنه سُرادیلار. ^{۱۱} عیسی اَلار: «هر کیم آیلینی طلاق برپ، باشغاسی بیلن ایلنسه، اُز آیلینا قارشى زینا اِدیندیر. ^{۱۲} آیل هم اَریندن طلاق آلپ، باشغا اِرککه بارسا، زینا اِدیندیر» دیپ جُغاپ بردی.

عیسی چاغلارا برکت بریر

مَتّی ۱۹:۱۳-۱۵؛ لوقا ۱۸:۱۵-۱۷

^{۱۳} باشلارینا الینی قیسون دیپ، آداملار چاغلاری عیسانینگ یانینا گیتیدیلر، اِما شگیرتلیر مونی گُروپ،

«اینسانلار اوچین بو مومکین دَلدیر، اِمّا خودای اوچین بيله دَل - خودای اوچین هَمّه زات مومکیندیر» دیدی.

٢٨ پطرس اُنکا: «اینه، بیز هَمّه زادیمیزی تِرک اِدیپ، سنینگ ایزینگا دوشدوک» دیپ سزه باشلادی. ٢٩ عیسی: «سوزه دُغروسینی آیدیارین، هر کیم مَنینگ و خوش خابارینگ خاطیرینا آیونی، دُغانلارینی، آیال دُغانلارینی، انه-آتاسینی، فرزندلرینی یا-دا مال مولکونی تِرک اِتسه، ٣٠ ایندی حَضیرکی وقتدا چکچک عاذاپلاری بیلن بیرلیکده، ایزینا یوز بارابار اِدیپ ایلر، دُغانلار، آیال دُغانلار، انه-آتالار، فرزندلر و مال مولکلر آلماجاق آدام یُقدور. گِلچکده اَلار اِبدی یاشایشا قاوشارلار. ٣١ اِمّا اُولکیلرینگ کنسی آخیرقیلار، اینگ آخیرقیلارینگ هَم اُولکیلر بَلارلار» دیدی.

عیسی اَلوپ دیرلِجگینی پنه آیدیار

مَتّی ١٧: ٢٠-١٩؛ لوقا ١٨: ٣١-٣٤

٣٢ عیسی شَگیرتلی بیلن اورشلیمه طاراف یلا دوشدی، اَل اَلارینگ اُولریندن تُریپ باریادی. شَگیرتلی عیسی حایران قالیاردی. عیسانینگ ایزینا دوشوپ باریان خالق هَم قُرقی قاپلاپ آلیدی. عیسی پنه-ده اُنایکی شَگیردینی بیر چته چکیپ، اَز باشینا گِلچک و اقالار بارادا گورونگ برمگه باشلادی: ٣٣ «اینه اورشلیمه باریارس. اینسان اُغلی یلباشچی کاهینلارینگ و دین عُلمالارینگ اِلینه بریلر. اُنی اَلومه مَحکوم اِدیپ، بیگانه میلّتلرینگ اِلینه برلر. ٣٤ اُنی ماسغارالاب، اوستونه تویکوررلر، قامچیلارلار، سَنگرا اَلدوررلر، اِمّا اوچ گوندن سَنگ اَل دیرلر.»

یعقوب بیلن یوحنانینگ دیلگی

مَتّی ٢٠: ٢٠-٢٨

٣٥ زَبدینینگ اُغوللاری یعقوب بیلن یوحنا عیسانینگ یانینا باریپ، اُنکا: «اُستاد! بیزینگ سندن بیر دیلچک زادیمیز بار، شُنی پرینه پتیرمگینگی ایسلیریس» دیدیلر. ٣٦ عیسی اَلاردان: «سیزینگ اوچین نَمّه اِتَمگیمی ایسلیرسینگیز؟» دیپ سُردی. ٣٧ اَلار هَم: «سَن اَز بیک تاختینگدا بیریمیزی ساغینگدا، بیریمیزی سُلینگدا اُتورماغیمیزا اِجازا بر» دیدیلر.

٣٨ اِمّا عیسی اَلارا: «سیز نَمّه دیلّینگیزی بیلیرسینگیز. مَنینگ ایچچک عاذاپلی کَسَمَدِن ایچپ بیلیرسینگیزی؟ مَنینگ عاذایما تَعَمید بریلپ بیلیرسینگیزی؟» دیدی. ٣٩ اَلار-دا: «مونى باشاراریس» دیدیلر. عیسی اَلارا: «سیز مَنینگ ایچچک کَسَمَدِن ایچرسینگیز و مَنینگ اَلجاق تَعَمیدیمَدِن اَلرسینگیز. ٤٠ یَنه سوزه ساغیمدا یا سُلیمدا اُتورماغا اِجازا برمک مَنینگ اِلیمده دَل. بو کیملر اوچین تایارلانا بلسا، شُلار اوچیندیر» دیدی.

٤١ ییلکی اُن شَگیرت مونى اِشیدپ، یعقوب بیلن یوحنا قاهرلانماغا باشلادیلار. ٤٢ عیسی اَلاری یانینا چاغیرپ: «اُزونگیز بیلیرسینگیز، بیگانه میلّتلر اَز باشلیقلارینا حُرمت قُیارلار، اَلار بلسا اَلارا حُکومدارلیق اِدیرلر، اولیلاری-دا اَلارا اَقالیق اِدیرلر. ٤٣ سیزینگ اَرانگیزدا بيله بُلما سین. اَرانگیزدا کیم اولی بُلماق ایسلین بلسا، بیلکیلرینگ خیدماتکری بُلسون. ٤٤ کیم اُولکی بُلماق ایسلین بلسا، هَمَنگیزینگ قولی بُلسون. ٤٥ چونکی اینسان اُغلی-دا اُزونه خیدمات اِدیلمگی اوچین دَل-ده، اُندان باشغا بیلکیلره خیدمات اِتَمگه و جانینی فدا اِدپ، هَمَلری آزاد اِتَمگه گِندیر» دیدی.

کُر بارتیمایوسینگ گُزلی آچیلار

مَتّی ٢٩: ٢٠-٣٤؛ لوقا ١٨: ٣٥-٣٣

٤٦ سَنگرا اَلار اَریحا گلدیلر. عیسی شَگیرتلی و اولی جِماغات بیلن اَریحادان چقیپ باربارقا، تیماوسینگ اُغلی کُر بارتیمایوس، یلونگ قیراسیندا دیلگچلیک اِدپ اُتیدی. ٤٧ ناصِرهلّی عیسانینگ اَل پرددیگینی اِشیدپ: «ای داوود اُغلی عیسی! مانگا رَحِم اِت!» دیپ قیغیرماغا دوردی. ٤٨ کَن آدمالار اُنکا سَسینگ چِقماسین دیپ کَیدیلر، اِمّا اَل اُنگودن هَم قاتی سَس بیلن: «ای داوود اُغلی! مانگا رَحِم اِت!» دیپ قیغیردی. ٤٩ عیسی دوروپ: «اُنی چاغیرینگ» دیدی. کُرّه: «خاطرچم بُل، تور پرینگدن، اَل سَنی چاغیرار» دیدیلر. ٥٠ کُر دُئونی بیر یانا زینگپ توردی-دا، عیسانینگ یانینا گلدی. ٥١ عیسی اُندان: «سَنینگ اوچین نَمّه اِتَمگیمی ایسلیرسینگ؟» دیپ سُردی. کُر آدام: «ای اُستادیم، گُزلیم آچیلین» دیدی.

اینجیر باغینا قارغیش

مَتّی ۱۹:۱۸-۲۱

۱۲ اِرتسی گون بیت عَنیادان چیقانلاریندا، عیسی آجیقْدی. ۱۳ داشراقدا گور یاپراقلی بیر اینجیر باغینا گُزی دوشنده، اُندان اینجیر تاپمازمیقام دیپ، باغا طاراف یُردی. اُنونگ یانینا گِلنده، اُندان یاپراقدان باشغا هیچ زات تاپمادی، سَبی اینجیر واقتی دَلدی. ۱۴ عیسی باغا: «دگمه، موندان بیلک سندن هیچ کیم میوه اییمسین!» دیدی. شَگیرتلی هم مونی اِشیتدیلر.

عیسی ساتیانچیلاری عیباداتخانادان قُویار

مَتّی ۱۷:۱۲-۲۱؛ لوقا ۱۹:۴۵-۴۸؛ یوحنا ۲:۱۳-۲۲

۱۵ سَنگرا اَلار اورشلیمه گِلدیلر. عیسی عیباداتخانانینگ حایاطینا گَریپ، اَل یردکی ساتیانچیلاری، اَلیانچیلاری قُوماغا باشلادی. پول چالیشیانلارینگ طاقچالارینی، کِپدر ساتیانلارینگ جایلارینی آغداردی. ۱۶ هیچ کیمه عیباداتخانینگ حایاطیندان قُشلارینی گِچرمگه اِجازا بَرمدی. ۱۷ اَلارا اُورتِمک بیلن: «مَنینگ اُیوم هَمّه میلّتلر اوچین عیبادات اُبی دیلیپ آدلاندیریلار» دیپ یازغیلی دَلمی نَمّه؟ اَمّا سیز مونی اُغورلارینگ جاینّا اُوروسینگیز» دیدی. ۱۸ مونی اِشیدن یُلباشچی کاهینلار بیلن دین عُلَمالار عیسانی اَلدورمگینگ فیکرنه دوشدولر. اَلار عیسادان قُقیاردیلار، سَبی هَمّه خالق عیسانینگ تَعلیماتینا حایران قالیدیلار. ۱۹ آغشام دوشنده، عیسی بیلن شَگیرتلی شَهردن چیقپ گیتدیلر.

اینجیر باغیندان اَلینمالی دَرس

مَتّی ۲۱:۲۰-۲۲

۲۰ ایر سَحَر بیلن گِچپ باریارقالار، اَلار شُل اینجیر باغینینگ کُکی بیلن قورانیدیغینی گُردولر. ۲۱ پطُرس بُلوب گِچن واقانی یادلاپ: «اُستاد، سِرّات! سَنینگ لَعَنَتَلن اینجیر باغینگ قوراپدیر» دیدی. ۲۲ عیسی اَلارا شیلّه جُغاپ بَردی: «خودایا ایمان گِتیرینگ. ۲۳ سیزه دُغروسینی آیدیارین، کیم یورگنده شِک یُل بَرمن، آیدیانینینگ بُلجاقیدیغینا

۵۲ عیسی هَم اُنکا: «بار، ایمانینگ سانگا شِفا بَردی» دیدی. شو واقدا بو آدامینگ گُزلی آچیلدی. اُنسنگ اَل هم عیسانینگ ایزینا دوشوب گیدیدری.

عیسی اورشلیمه گِریر

مَتّی ۱۱:۱-۲۱؛ لوقا ۱۹:۲۸-۴۰؛ یوحنا ۱۲:۱۲-۱۹

عیسی بیلن شَگیرتلی اورشلیمه قُلاپلاپ، زیتون داغینینگ آشاغینداقی بیت فاجی بیلن بیت عَنیا گِلنرینده، عیسی ایکی شَگیردینی یُلاپ، ۲ اَلارا: «اُونگیزدکی اُبا بارینگ. اُبانینگ ایچینه گِرن یرینگیزده دانگیلغی دوران کورّه اِشک تاپارسینگیز، اُنونگ اوستونه شو وقتا چنلی هیچ کیم مَنین دَلدیر. اُنی چُزونگ-ده، اَلپ گِلینگ. ۳ اِگر بیری سیزه: «نَمّه اوچین بیلّه اِدیرسینگیز؟» دیسه، اُنکا: «بو کورّه اِشک اُستادا گِرک، اُنی باسیم ایزینا اِیرر» دیپ آیدینگ» دیدی.

۴ شَگیرتلیر گیتدیلر و کُچهده بیر قاپینینگ آغزیندا دانگیلغی دوران کورّه اِشگی تاپپ، اُنی چُزدولر. ۵ اَل یرده دوران بیرنجه کیشی اَلارا: «نَمّه اوچین کورّه اِشگی چُزیرسینگیز؟» دیپ سُرادیلار. ۶ اَلار-دا عیسانینگ آیدانینی آیتدیلار. اُنسنگ یانگق آداملار اَلاری گِیدیلر. ۷ کورّه اِشگی عیسانینگ یانینا گِتیرپ، اَز دُنلارینی اُنونگ اوستونه آتدیلار. عیسی-دا کورّه اِشگه میندی. ۸ کَن آداملار دُنلارینی، کَبیرلی-ده باغلاردان کِسن شاخالارینی یُلا دوشدیلر. ۹ اُودن باریانلار و ایزدان گِلنلر:

«خودایا اُگولر بُلسون!

خودایینگ آیدندان گِلنّه موبارک بُلسون!

۱۰ آتامیز داوودینگ قُلایلان پادیشاهلیغی قوتلی بُلسون،

آسمانلاردا اُگولر بُلسون!» دیپ قیغیریشباردیلار.

۱۱ عیسی اورشلیمه باریپ، عیباداتخانا گِردی. داش-تُورگیندکی هَمّه زاتلاری گُردن گِچیردی. سَنگرا گون باتپ باریاندیغی اوچین، اُنایکی شَگیردی بیلن بیللیکده بیت عَنیا گیتدی.

برپ، اُزی اوزاق ئِلا گیدیر. ۲ حاصلِ وقتی گِلنده، اُل بیر خیدماتکَرینی اوزومینگ میوه سیندن پایینی آلیپ گل دیپ، باغبانلارینگ یانینا اییریر. ۳ اُما اُلا رانی توتوپ پنچیرلر و بُش قووپ گَییریرلر. ۴ اوزومچیلیگینگ ایسی ینه باشغا بیر خیدماتکَرینی اییریر. اُلا رانگ ینه بیر خیدماتکَرینی اییریر، ماسغارا ادیپ اییریرلر. ۵ اُنسنگ ینه بیر خیدماتکَرینی اییریر، اُلا ر مونی اُلدوریرلر. اُل شیدپ، انچه خیدماتکَرینی اییریر. بولارینگ-دا کَیرینی پنچپ، کَیرینی اُلدوریرلر. ۶ اوزومچیلیگینگ ایسی اُل یره اییرمگه ینه بیر آدمی قالبار، اُل-دا اُزونینگ یکجه عزیز اُغلودی. اُغلومی سیلارلار دیپ فیکر اَدیر، اُل اینگ آخیریندا باغبانلارینگ یانینا اُز اُغلونی اییریر. ۷ اُما باغبانلار بیر-بیرلرینه: ”اینه، بو میراثدار. گَلینگ، شونی اُلدورلینگ، میراث بیزه قالار“ دیشیرلر. ۸ اُنی توتوپ اُلدوریرلر و اوزومچیلیکدن داشاری زینگیارلار. ۹ ایندی اوزومچیلیگینگ ایسی نمه ادر؟ اُل گَلیپ، بو باغبانلاری اُلدورر-ده، اوزومچیلیگی باشغالارلار بر. ۱۰ سیز مُقَدَّس یازغیداقی:

”بَنالارینگ رد اِدن داشی،

اُل بورچ داشی بُلدی.

۱۱ مونی خودای اِتدی،

بو ناظاریمیزدا عجایب بُلدی“

دیین سُرلری اُقیمادینگیزی نمه؟“

۱۲ بو میثالی اُزلرینه قاقدیرپ آیدانینی دوشونن یهودی ئِلباشچیلار عیسائی توتجاق بُلدولار. ئینه خالقان قُوقوپ، اُنی قالدیرپ، اُز ئِللارینا گیتدیلر.

روم امپراطورینگ حاقی امپراطورا

مَتّی ۲۲:۱۵-۲۲؛ لوقا ۲۰:۲۰-۲۶

۱۳ عیسائی کیده توتجاق بُلوپ، فریسیرلینگ و هیرویسینگ طارافدارلارینگ بیرنچسینی اُنونگ یانینا اییردیلر. ۱۴ اُلا ر گَلیپ، اُندان: «اُستاد! بیز سنینگ دُغرودیگینی، هیچ کیمه طارافدارلیق اِتمَیندینگینی

ایمان گَیرپ، شو داغا: ”گَیریل-ده، دَریایا زینگیل“ دیسه-ده، اُنونگ آیدانی بُلار. ۲۴ شونگ اوچین سیزه دَیرین: دُغا-دیگ اِدپ، خودایدان شُران هر بیر زادینگیزی اِیم آلانديغینگیزا اینانینگ، اُل سیزه برلر. ۲۵ خودایا دُغا اِتمگه دوران ماحالینگیز بیریندن اُیکه-کینه نگیز بار بُلسا، اُنی باغیشلانگ، شُندا آسمانداقی آتانگیز هم سیزینگ خاطالارینگیزی باغیشلار. [۲۶ اِما اِگر باغیشلاماسانگیز، آسمانداقی آتانگیز هم سیزینگ گونَه لرینگیزی باغیشلاماز.]

عیسانینگ ایختیاری

مَتّی ۲۱:۲۳-۲۷؛ لوقا ۱۹:۲۰-۲۱

۲۷ اُلا ر ینه اورشلیمه گَلدیلر. عیسی عیباداتخانینگ حایاطیندا گَرمَلپ ئُرکه، ئِلباشچی کاهینلار، دین عَلمالار و یاشولیلار اُنونگ یانینا گَلیپ: ۲۸ ”سن بو زاتلاری هایسی ایختیار بیلن اَدیرسینگ؟ بو ایختیاری سانگا کیم بردی؟“ دیپ سُرادیلار. ۲۹ عیسی-دا اُلا ر: ”من هم سیزه بیر شُراق برچک. مانگا جُغاپ برسنگیز، سیزه بو زاتلاری هایسی ایختیار بیلن اَدینمی آیداین. ۳۰ یحیی تَعْمید برمک اوچین ایختیارینی نیردن اَلدی؟ آسمانداقی یا-دا اینساندان؟ مانگا جُغاپ برینگ“ دیدی. ۳۱ اُلا ر هم اُزارا ماصلاحاتلاشماغا باشلادیلار: ”اِگر آسمانداق دَیسک، اُل بیزه: ”اُندا نمه اوچین اُنکا ایمان گَیرمَینگیز؟“ دَیر. ۳۲ اِما اینساندان دَیسک...” اُلا ر خالقان قُوقادیلار، چونکی هَملر یحیانی حاقیقی پیغامبار بیلیرلر. ۳۳ اُلا ر عیسی: ”بیز بیلْمُز“ دیپ جُغاپ بردیلر. عیسی-دا اُلا ر: ”من هم سیزه بو زاتلاری هایسی ایختیار بیلن اَدینمی آیتجاق دَل“ دیدی.

اوزومچیلیک و باغبانلار میثالی

مَتّی ۲۱:۳۳-۴۶؛ لوقا ۲۰:۹-۱۹

سنگرا عیسی اُلا ر میثاللار بیلن گورونگ برمگه باشلادی: ”بیر آدم اوزوم باغلارینی اُتوردپ، داشینا دیوار چکیر. شراب بجرمک اوچین، اوزومی سيقماغا بیر چوقور قازیار و بیر سانی گُرگچیلیک دینگینی قوریار. اُنسنگ اوزومچیلیگینی باغبانلار کیرایاسینا

۱۲

۲۷ اَل اُولرینگ دَل-ده، دیرلرینگ خوداییدیر. سیز قاتی یالنگیشیارسینگیز.»

اینگ واجپ حُکوم

مَتّی ۲۲:۳۴-۴۰؛ لوقا ۱۰:۲۵-۲۸

۲۸ یاقین گلیپ، اَلارینگ چکیشملرینی اِشیدن دین عُلَمالاردان بیر عیسانینگ اَلارا قاوی جُغاپ بریننی گُرُپ، اُندان: «هایسی حُکوم اینگ واجپ حُکوم؟» دیپ سُرادی. ۲۹ عیسی: «اینگ واجپ حُکوم شودور: ای اسرائیل خالق، قولاق قُی. تانگری خوداییمیز یکجه تانگریدیر. ۳۰ تانگری خودایینگیزی هَمه یورگینگیز، هَمه جان-تینگیز، بار دوشونجنگیز و هَمه گویجونگیز بیلن سُونگ. ۳۱ ایکینجیسی-ده شودور: هَمسایانگی اُزونگی سُونگ یالی سَی! بولاردان اولی حُکوم بُلماز» دیپ جُغاپ بردی. ۳۲ اَل اَدام اُنکا: «سینگگی دُغری، ای اُستاد! سِن حاقیقاتی آیتدینگ. خودای یکجه دیر، اُندان باشعاسی یُقدور. ۳۳ اُنی هَمه یورگینگ، هَمه عاقیلینگ بیلن و هَمه گویجونگ بیلن سُمیکلیک، هَمسایانگی اُزونگی سُونگ یالی سُمیکلیک هَمه یاقما قربانلیقلارینگ و بیلکی قربانلیقلارینگدان خاص مُهمدیر» دیدی. ۳۴ عیسی اُنونگ عاقیلی جُغاپ بریننی گُرُپ: «سِن خودایینگ پادشاهلیغیندان اوزاقدا دَلسینگ» دیدی. شُندان سُنک عیسی سُرَق پرمگه هیچ کیم یورک اِتمدی.

مسیح کیمینگ اُغلی؟

مَتّی ۲۲:۴۱-۴۶؛ لوقا ۲۰:۴۱-۴۴

۳۵ عیسی عیباداتخانادا خالقا اُوردیپ اُتیرقا، اَلارا شِیله دیدی: «نَدیپ دین عُلَمالار مسیحه داوودینگ اُغلی دیرلر؟ ۳۶ داوودینگ اُزی مُقَدّس روحدان ایلهم آلیپ، شِیله دپییدیر:

”خودای مَنینگ تانگریما شِیله آیتدی:

دوشمانلارینگ آیاغینگ آشاغینا سالیانچام،

مَنینگ ساغیمدا اُتور.“

بیلیرس، سَببی سِن اَداملارینگ دِرجه سینه باقمان، خودایینگ یُلونی حاقیقات بیلن اُوردیرسینگ. هانی آیت، امپراطورا مالیات پرمک دُغرومی یا-دا دُغری دَل؟ بریلیمی یا-دا برمیلیمی؟» دیپ سُرادیلار. ۱۵ عیسی اَلارینگ ایکی یوزلیدیگینی بیلپ: «مَنی نَمه اوچین ایمتَحان اَدیرسینگیز؟ مانگا کوموش پولی برینگ، گرین» دیدی. ۱۶ اَلار بیر سَکّه گتیردیلر. عیسی اَلاردان: «بو سَکّه دَکی شکیل بیلن یازغی کیمینگکی؟» دیپ سُرادی. اَلار: «امپراطورینگگی» دیپ جُغاپ بردیلر. ۱۷ عیسی اَلارا: «امپراطورینگگینی – امپراطورا، خودایینگگینی خودایا برینگ» دیدی. اَلار اُنکا حایران قالدیلار.

دیرلش بارادا سُرَق

مَتّی ۲۲:۲۳-۳۳؛ لوقا ۲۰:۲۷-۴۰

۱۸ اَلومَدِن سُنک دیرلشینگ یُقدوغینی آیدیان صَدوقیلار عیسانینگ یانینا گلیپ، اُنکا شِیله سُرَق بردیلر: ۱۹ «اُستاد، موسی بیزه شِیله آیدیدیر: ”اگر ایکی دُغانینگ بیر اُلسه، ایزیندا آیالی دول قالیپ، اَلارینگ اُغلانلاری هَم یُق بُلسا، بیلکی دُغانی اُنونگ آیلینا ایلنپ، اُلن دُغانینگ نسلینی دُوام اَدیرسین.“ ۲۰ پدی دُغان باردی. بیرنجیسی بیر آیالا اُیلندی، یَنه ایزیندا نسل قالدیرمان اُلدی. ۲۱ ایکینجیسی هَم شُل آیالا اُیلندی، اُل هَم ایزیندا نسل قالدیرمان اُلدی. اَلارینگ اوچونجیسی هَم شِیله بُلدی. ۲۲ پدیس-ده نسل قالدیرمادی. اَلاردان سُنک آيال هَم اُلدی. ۲۳ ایندی قیامات گونی اَلار اَلومَدِن دیرلرلرینده، بو آيال اَلارینگ هایسیسینگ آیالی بَلار؟ چونکی اَلارینگ پدیس هَم اُنکا اُیلنپیدی.»

۲۴ عیسی اَلارا شِیله جُغاپ بردی: «سیز نه مُقَدّس یازغیلاری، نه-ده خودایینگ قودراتینی بیلیرسینگیز. یالنگیشینگیزینگ اِساسی سَببی هَم شوندا دَلمی؟ ۲۵ اینسانلار اَلومَدِن دیرلنده نه اُیلرلر، نه-ده نیکاح ادرلر، اَلار آسمانداق پَریشدهلر یالی بَلارلار. ۲۶ اُولرینگ دیرلشی باباتدا بُلسا، موسانینگ کیتابینداق یانپ دوران یانداق حاقیندا اُقیمادینگیزی؟ خودای موسی: ”مَن ابراهیمینگ، اسحاقینگ و یعقوبینگ خوداییدیرین“ دیدی.

پرينه پتېنديگيني گركيزين نهيلي علاماتلار بۇلار؟» دىيپ سۇرايدىلار.

۵ «ئۇنىڭ عيسى الارا شىيله دوشوندىرمگە باشلادى: «خاباردار بۇلۇڭ، ھېچ كىم سىزى آلدایماسين! ۶ «ئىچمىلر مېنىڭ آدىم بىلن گىلىپ: «مېن - شۇدورين» دىيىرلر. الار كىن آداملارنى آلدارلار. ۷ سىز اوروش توراندىغى و اوزاقداقى اوروشلار بارادا خابارلارنى ایشيدىنكىگىزده قۇرمانگ. بولار بۇلماليدىر، ئىنه ھىنيز دونيه نىڭ آخىرى دلدیر. ۸ چونكى مېلت-مېلتە و حۇكومت-حۇكومتە قارشى چىقار. آيرى-آيرى پىرلرە پىر تىترمىلر و آچلىقلار يوزه چىقار. بو واقالار دۇغورما دردىرلىڭ باشلانغانچىسىدیر.

۹ «ما سىز اۇونگىزدن خاباردار بۇلۇڭ! آداملار سىزى مَحْكَمَه لره تابشیرارلار، كىنيسه لرىندە پىنچىرلر. مېن سېپلى سىز حۇكومدارلارنىڭ، پادىشاھلارنىڭ اۇونده دورارسىنگىز و الارا شاھاتلىق ادرسىنگىز. ۱۰ خوش خابار اۇل ھمە مېلتلره حۇكمەن واغىظ ادىلمىلدىر. ۱۱ سىزى زىندان ادىپ، مَحْكَمَه تابشیرانلارنىدا، نەمە دىيىگىنگىزى اۇوندىن قاىغى اتمىڭ، شۇل وقتدا سىزە نەمە پىرلىسە، شۇنى كېلىڭ. چونكى كېلىن سىز دىل-دە، مۇقادس روحدىر. ۱۲ دۇغان دۇغانىنى، آتا فرزندىنى اۇومە تابشیرار. فرزندلر ھم-ئە-آتالارنى قارشى چىقىپ، اۇلرى اۇلدوردىرلر. ۱۳ مېنىڭ آدىم سېپلى ھوملر سىزدن يىگىرلر، اما آخىرنا چىلى جىدان نجات تاپار.

۱۴ «ویرانچىلىق گىتیرىن يىگىرچى زادىڭ دورمالى دىل یردە دورانىنى گىرینىگىزده، قى، يھودیه دىكىلر داغلار قاجسىن. ھاووا، دانیال پیغامبارىڭ آیدانلارنى اقیان آدام دۇغرى دوشونسین. ۱۵ بامداقى آدام بىر زات آلماق اوچىن آشق دوشوپ، ایه گىرمىسین. ۱۶ اکینچىلىگىندىكىلر دۇنوی آلماق اوچىن اۇونه دۇلنماسین. ۱۷ اۇل گونلرە گورلى آياللارنىڭ و چاغا امدىرلىرىڭ وای گونونه! ۱۸ سىز بو واقا قىشدا بۇلماسین دىيپ دۇغا ادىڭ. ۱۹ چونكى اۇل گونلرە شىيله بىر قاتى قىنچىلىقلار بۇلار، خودایىڭ يارادان دونيه سىنىڭ باشىندان تا شو وقتا چىلى مونونگ يالى زات ھېچ ھاچان بۇلان دلدیر و بۇلمازام. ۲۰ خودای اۇل گونلرى قىسغالتما دىق بۇلسا، اۇندا ھېچ كىم نجات تاپمازدى. اما

۳۷ داودىڭ اۇى مسیحه تانگىرى دىيىر. اۇنىڭ مسیح نهيلي داودىڭ اۇلى بۇلار؟»
اولى جماعات اۇنى خوش بۇلۇپ دىنگىلدى.

عيسى ايكى يوزلى دىن عۇلمالارى عايىپلار

مَتَّى ۲۳:۱-۳۶؛ لوقا ۲۰:۴۵-۴۷

۳۸ عيسى خالقا شىيله اوردىپ یردى: «دىن عۇلمالاردان خاباردار بۇلۇڭ! الار اوزىن دۇن گىيىپ گىزىمگى، بازارلاردا اۇلرىنە سالام پىرلىمگىنى، ۳۹ كىنيسه لردە قاوى جايالارى و ضیافاتلاردا ئىقارنىى حالایاندىرلار. ۴۰ الار دول آياللارنىڭ اۇلرىنى طالب، گىر اوچىن اوزىن-اوزىن دۇغالار اقیان بۇلاندیرلار. شىيله آداملار اینگ آغیر جزا سىزوار بۇلارلار.»

دول آيالىڭ صاداقاسى

لوقا ۲۱:۴-۱۰

۴۱ عيسى خازىنانىڭ قارشىسىندا اۇورىپ، اۇنگا پول اتيان خالقى گىزلىردى. اىنچمە باى آداملار خازىنا كىن پول ادىلار. ۴۲ بىر قارىپ دول آيال گىلىپ، خازىنا ايكى كىچى سىگە ائدى. ۴۳ عيسى شگىرتلىرىنى يانىنا چاغىرىپ، الارا: «سىزە دۇغروسىنى آيدىارين، بو قارىپ دول آيال خازىنا ھىملردىن كىن پول ائدى. ۴۴ بىلىكىلر اۇلرىندىن اراتىنىنى ادىلار، ئىنه بو آيال قارىلىغىنا دىگىشلى، اىلندكى ھمە بار پولونى ائدى» دىدى.

عيسى مسیحىڭ دۇلانىپ گىلمىگىنىڭ علاماتلارى

مَتَّى ۲۴:۱-۳۱؛ لوقا ۲۱:۵-۲۸

عيسى عىباداتخانىنىڭ حاياطىندان چىقاند، شگىرتلىرىنىڭ بىرى اۇنگا: «اُستاد! سىرات، نە عجايىپ داشلار، نە عجايىپ بىنالار!» دىدى. ۲ عيسى اۇنگا: «بو بىيك بىنالارى گىرنگىمى؟ بو یردە داش اوستونده داش قالماز، ھىسى وىران بۇلار» دىدى.

۳ سۇنگرا عيسى عىباداتخانىنىڭ قارشىسىندا قىزىت و داغىندا اۇتىرقا، پطرس، يعقوب، يوحنا و اندریاس پىكلىكدە اۇندان: ۴ «بىزە آیتسانا، بو زاتلار ھاچان بۇلار؟ بو زاتلارنىڭ

۱۳

قاپىداق قاروولا بولسا ايا بولماغي تابشيدى. ^{۳۵} شونونگ اوچين ايا بولونگ، چونكى سيز اى ايسينىڭ آغشامى، يارى گيجەمى، خۇز قىغيراندامى، گون دۇغاندامى - هاچان گلچىگىنى بىلمىرسىنگىز. ^{۳۶} اُل بىردن گىلپ، اوقودا اوستونگىزى باساماسىن. ^{۳۷} سىزە آيدىانلاريمى ھىلرە-دە آيدىارين: ايا بولونگ!

عيسانى الدورمك بارادا دىلىرلىشىك

مَتَّى ۲۶:۱-۵؛ لوقا ۲۲:۱-۲؛ يوحنا ۱۱:۴۵-۵۳

۱۴ پَسَح و پتير بايرامىنا ايكي گون قالپىدى. بلباشچى كاهىنلار، دين عۇلمالار عيسانى حيله بىلن توتوپ، الدورمگىنگ ئولونى آغتاريادىلار. ^۲ ئىنە ولين بىرى-بىرلرئىنە: «بايرام گونلرئىندە دَل، خالق قالماغال تورزىماسىن» دىيشىردىلر.

بىر آيال عيسانىڭ باشىنا ياغ قويبار

مَتَّى ۲۶:۶-۱۳؛ يوحنا ۱۲:۸-۱۰

^۳ عيسى پىت-عنىادا جۇزامى شمعونىڭ ائوندە ساچاق باشىندا ائىرقا، بىر آيال آغزى مهورلن مرمىر قاپدا باھالى صاپ-آراسا سۇنل ياغىنى آيپ گىلدى، آغزىندا قى مۇھرى دۇدى-دە، ياغى ائونگ دپەسىندىن قويدى. ^۴ كىرلىرى قاهارلانىپ، بىرى-بىرلرئىنە: «نمە اوچين بو ياغ بىلە حايب ادىلدى؟ ^۵ مونى بىر بىللىق قازانچ پولوندىن ھىم قىماتلى ساتىپ، قارىپلار پايلاپ بۇلاردى آخىرى» دىشىپ، آيالا كىنىدىلر. ^۶ اَمَّا عيسى اُلازا: «آيالا دگمىنگ، نمە اوچين اُننى اينجىدىارسىنگىز؟ اُل مېنىڭ اوچين عجايىپ ايش ائىدى. ^۷ چونكى قارىپلار ھىمىشە سىزىڭ ياننىڭىزدا، اُلازا ايسلن وقتىڭىز ياخشىلىق ادىپ بىلرسىنگىز، اَمَّا مېن ھىمىشە ياننىڭىزدا بولمارىن. ^۸ بو آيال ائىندە بارىنى ائىدى، اُل بىدنىمە عاطىر قويوپ، مېنى جايلاماغا ائوندىن تاييارلادى. ^۹ سىزە دۇغروسىنى آيدىارين، خوش خابار دۇنيەنىڭ نىرسىندە آيدىلسا، بو آيالىڭىز ائىدى-دە شۇل پىردە يادلانار» دىيدى.

خوداى سايلانلارنىڭ، يەنى اُز سايلانلارنىڭ خاطىرىنا اُل گونلرى قىسغالتىدى. ^{۲۱} شۇندا بىرى سىزە: «ئىنە، مېسىح بو پىردە» يا-دا «خۇنا، اُل پىردە» دىيسە، اينانماڭ. ^{۲۲} چونكى يالان مېسىحلىر، يالان نىبىلر دۇرپ، سايلانلارنى-دا مومكىن بۇلدىغىچا آزدىرچاق بولۇپ، عالاماتلار، مۇعجىزىلر گرگرلر. ^{۲۳} خاباردار بولونگ! مېن ھىمە زادى سىزە ائوندىن آيتدىم. ^{۲۴} «اَمَّا شۇل گونلردە قىنچىلىقلاردان سۇنگرا، گون قارالار، آي نورىنى بىرمىز. ^{۲۵} بىلدىزلار آسماندىن قاجار و آسمانىڭ قودراتلارى تىترىش. ^{۲۶} شۇندا اينسان اُغلونىڭ بولوتلاردا اولى قودرات ھىم بىيىكلىك بىلن گىلئىنى گرگرلر. ^{۲۷} شۇندا اُل پىرىشەلرئى يۇلاپ، اُز سايلانلارنى دۇنيەنىڭ دۇرت بورجوندىن، پىرىڭ اوجوندىن تا آسمانىڭ اوجونا چىلى يىغىنار.

اينجىر باغىندىن ائىنمالى درس

مَتَّى ۲۴:۲۴-۳۵؛ لوقا ۲۱:۲۹-۳۳

^{۲۸} «اينجىر باغىندىن درس ائىنگ: ائونگ شاخالارى يوشاپ، ياپراق چىقاران وقتى ئىسونگ قۇلايلاندىغىنى بىلرسىنگىز. ^{۲۹} شونونگ يالى-دا، بو زاتلارى گرنگىزە، اينسان اُغلونىڭ قۇلايلاندىغىنى، قاپنىڭ آغزىندا دىغىنى بىلىڭ. ^{۳۰} سىزە دۇغروسىنى آيدىارين، بو زاتلارنىڭ ھىمىسى بۇلانىچا، بو نىسل دۇنيەدن ائىمىز. ^{۳۱} آسمان ھىم پىر ائىر، ئىنە مېنىڭ سۇزلىرىم آصلا ائىمىز.

بىلىنمىن گون و ساغات

مَتَّى ۲۴:۲۴-۳۶؛ لوقا ۲۱:۳۴-۳۸

^{۳۲} «اَمَّا اُل گونى ھىم ساغادى ھىچ كىم بىلن دلدىر، نە آسمانداق پىرىشەلر، نە-دە اُغول بىلندىر، پىكە بىر آتا بىلندىر. ^{۳۳} خاباردار و ايا بولونگ! چونكى سىز اُل وقتىڭىز ھاچان گلچىكىگىنى بىلمىرسىنگىز. ^{۳۴} بو بىر اوزاق يۇلا چىقان آدم يالىدىر. اُل ائوندىن چىقىپ بارىقا، خىدماتگرلرئىنە اىختىيار بىر، ھىر ھايىسنا بىر ايش تابشىرار.

یهودانینگ خایینلیغی

مَتَّى ۲۶:۱۴-۱۶؛ لوقا ۲۲:۳-۶

۱۰. اُنسُنگ اُن ایکیلرینگ بیرى بُلان یهودا اِسخریوطی عیسی خایینلیق اِتْمک اوچین یلباشچی کاهینلارینگ یانینا گیتدی. ۱۱. اَلار مونی اِشیدپ بگندیلر، اُنْگا پول بَرْمْگه سُر بَرْدیلر. اَل عیسائی اَلار تابهشیرماق اوچین، قاوی فُرصَتینگ ایزیندا گِردی.

پَسَح بایرامی

مَتَّى ۲۶:۱۷-۳۰؛ لوقا ۲۲:۷-۲۳؛

یوحنا ۱۳:۲۱-۳۰؛ ۱ قُرْتُسَلار ۲۳-۲۵

۱۲. پَسَح قربانی اِدیلین گونی، یَعْنی پَتیر بایرامینگ اَوَلْکی گونی شْگِیرتْلی عیسادان: «پَسَح شامینی اییمگینگ اوچین، نیرَه باریپ تاییارلیق گُرمگیمیزی ایسلیرسینگ؟» دِیپ سُرادیلار. ۱۳. عیسی شْگِیرتْلرینگ ایکیسینی یَلْاپ، اَلار: «شَهْره بارینگ، کویزه بیلن سو آلپ باریان بیر آداما ساتاشارسینگیز، شُونْگ ایزینا دوشوپ گیدینگ. ۱۴. اَل نیرَه باریپ گیرسه، شُل اُیونْگ اِیسینه: «شْگِیرتْلریم بیلن پَسَح شامینی اِیِر یالی، میهمان اُتاقی نیرده دِیپ اُستاد سُراریار» دِیینگ. ۱۵. اَل هِم یُقارقى مَرْتَبَه دَه دوشلپ، تاییار گینگ بیر اُتاقی گُرْکُر. شُل یرده تاییارلیق گُرونْگ» دِیدى. ۱۶. شْگِیرتْلر یَل دوشوپ، شَهْره گلدیلر. هِمّه زادى عیسانینگ ایدیشی یالی تایپ گُردولر و پَسَح شامینی تاییارلادیلار.

۱۷. آغشام عیسی اُن ایکى شْگِیرتْلر بیلن بیلَه گلدی. ۱۸. ساچاق باشیندا شام اِیپ اُتیرقالار، اَل: «سِیزه دُغروسینی ایدیارین، مَنینْگ بیلن شام اِیپ اُتوران بیرینگیز، مانْگا خایینلیق اِدر» دِیدى. ۱۹. اَلار هِم قینانپ، ایزلی-ایزینا اُندان: «مِن شُل دَلْمى؟» دِیپ سُراماغا باشلادیلار. ۲۰. عیسی اَلار: «اَل اُن ایکیلردن بیرى، مَنینْگ بیلن بیلَه اُقارا چُرْک باتیرپ اُتورانینگ بیرى. ۲۱. هاووا، اینسان اُغلى اُزی حاقدا یازیلیشى یالی جان بَرر، اِمّا اینسان اُغلونا خایینلیق اِدینگ حالینا وای! اَل اَدام اِندن دُغمادیق بُلْسا، اُنونْگ اوچین خاص قاوی بُلاردی» دِیدى.

۲۲. شام اِیپ اُتیرقالار، عیسی چُرْک آلپ، شوکور اِتدی و اُنْی بُلوب شْگِیرتْلرینه بَرْدى-ده: «آلینگ، بو مَنینْگ

بَدَنیمدیر» دِیدى. ۲۳. اُنسُنگ بیر کسه شَراب آلپ، شوکور اِدیندن سُنْگ، اَلار بَرْدى، هِمْسِی اُندان اِیچدی. ۲۴. سُنْگرا عیسی اَلار: «بو مَنینْگ کَن اَداملار اوچین دُکولین تَرَه عَهْد قانیمدیر. ۲۵. سِیزه دُغروسینی ایدیارین، خودایینگ پادشاهلیغیندا تَرَه سینی اِیچک گونومه چنلی اوزوم شرایینی قایتادان اِیچمَرین» دِیدى. ۲۶. اَلار خودایا اُوْگی ایدیمی ایدانلاریندان سُنْگ، زیتون داغینا چیقیدیلار.

عیسی پَطْرُسینگ اینکر اِتْجکدیگینی ایدیار

۲۷. عیسی شْگِیرتْلرینه: «سِیزینگ هِمْنْگیز مِندن اِل چکرسینگیز، سَبْبی «چُپانی اورارین، قُیونلار پِتراپ گِیدر» دِیپ یازیلاندر. ۲۸. اِمّا مَن دِیرلیمدن سُنْگ، سِیزدن اُنْگ جلیله بارارین» دِیدى. ۲۹. پَطْرُس اُنْگا: «هَمْلَر سِنی تَرْک اِتسه-ده، مَن بیلَه اِتْمَرین» دِیدى. ۳۰. عیسی اُنْگا: «سانْگا دُغروسینی ایدیارین: شو گون گِیجه خُرْز اِیکى گِرْک قیغیریانچا، سِن مَنی تانیانیدیغینگى اوچ گِرْک اینکر اِدرسینگ» دِیدى. ۳۱. اِمّا پَطْرُس جانچکپ: «مِن سَنینْگ بیلن اَلْمَلی بُلْسام-دا، سِنی اَصْلا اینکر اِتْمَرین» دِیدى. شْگِیرتْلرینگ هِمْسِی-ده شِیله دِیدیلر.

جَتْسِیمانی باغیندا

مَتَّى ۲۶:۳۶-۴۶؛ لوقا ۲۲:۳۹-۴۶

۳۲. اَلار جَتْسِیمانی دِین بیر یرَه گلدیلر. عیسی شْگِیرتْلرینه: «سِیز شو یرده قاراشینگ، مَن گیدپ، خودایا دُغا اِتْجک» دِیدى. ۳۳. عیسی پَطْرُس، یعقوبی و یوحنانی اُزی بیلن اکتیدى. عیسی آغیر درد چکپ، قایغیلانماغا باشلادی. ۳۴. اَلار: «مَنینْگ جانیم اَلر یالی غاملى، سِیز بو یرده قالینگ-دا، اُیا بُلونْگ» دِیدى. ۳۵. عیسی بیراز اوه یُریدى-ده، یرَه یوزین دوشوپ: «مومکین بُلْسا، شو قینانچ واکت مِندن داشلاشسین» دِیپ دُغا اِتدی. ۳۶. اَل: «آبّا، اَتام، سِن هِمّه زادى باشاریاسینگ. بو عاذاپ کسه سینی مِندن داشلاشدیر، یَنه مَنینْگ خاهیشیم دَل، سَنینْگ اِسلِگینگ بُلْسون» دِیدى.

توتدولار، اِما اُل پارچاسینی زینگپ، یالانگاچ حالدا
اُلاردان قاجپ گیتدی.

عیسی مَجْلَسِیَنگ اُوونده

مَتّی ۲۶: ۵۷-۶۸؛ لوقا ۲۲: ۵۴-۵۵

و ۶۳-۷۱؛ یوحنا ۱۸: ۱۳-۱۴ و ۱۹-۲۴

۵۳ عیسائی باش کاهینینگ یانینا گتیردیلر. هَمّه یلباشچی
کاهینلار، یاشولیلار و دین عُلَمالار اُل یره ییغنانیدیلار.
۵۴ پطرس باش کاهینینگ حایاطینا چنلی قارانگقیلیق بیلن
عیسانینگ ایزینا دوشوپ گیتدی. اُل هَم ساقچیلار بیلن ییله
حایاطدا اُدا چُیونپ اُتیردی.

۵۵ یلباشچی کاهینلار و هَمّه مَجْلَسِی عیسی اُلوم جِراسینی
برمک اوچین، اُنکا قارشی یالان دِلِیلر اُغتاردیلار، یُنه
تایپ بیلمدیلر. ۵۶ کَن آداملار اُنکا قارشی یالان شاهاتلیق
برسرلر-ده، اُلارینگ شاهاتلیغی بیر چیقمادی. ۵۷ اُنسنگ
کبیرلری توروپ، اُنکا قارشی یالان شاهاتلیق برپ: ۵۸ «بیز
اُنونگ: "من اینسان اِلِی بیلن سالنان شو عیباداتخانانی
بیقیپ، اوچ گونونگ ایچینده اِل بیلن سالنمادیق باشغا
بیر عیباداتخانا سالارین" دینینی اِشتیدیک» دیدیلر. ۵۹ اِما
اُلارینگ شاهاتلیقلاری بیر چیقمادی.

۶۰ سَنگرا باش کاهین مَجْلَسِیَنگ اُرتاسیندا یریندن
توروپ، عیسادان: «سِنده هیچ هیلِی جُغاپ یُقمی؟
بو آداملارینگ سنینگ قارشینگا برین شاهاتلیغی نَمه؟»
دیپ سُرادی. ۶۱ عیسی کپلمدی، هیچ بیر جُغاپ
برمدی. باش کاهین ینِه اُندان: «بیک خودایینگ اُغلی
— مسیح سَنمی؟» دیپ سُرادی. ۶۲ عیسی: «مندیَرین! سیز
اینسان اُغلونینگ قودراتلی گویچلینینگ ساغیندا اُتورانی و
آسمانینگ بولوتلاریندا گِلَینینی گُرسینگیز» دیدی. ۶۳ باش
کاهین شُندا یاقاسینی بیرتپ: «بیزه موندان باشغا شاهاتلیق
نَمه گرک؟» ۶۴ اُنونگ خودایا دبل پتیرینی اُزونگیز اِشتیدینگیز
آخیرین. نَمه قارارا گِلَرسینگیز؟» دیپ سُرادی. اُلارینگ
باری عیسائی اُلوم جِراسینا لایق دیپ مَحکوم اِتدیلر.
۶۵ کبیرلری اُنونگ اوستونه تویکورپ باشلادیلار، گُزلیرینی
دانگپ، اُنی یومروقلاپ: «ولیک اِت!» دیشیدیلر.
ساقچیلار-دا اُنی آرالارینا آلیپ اوردولار.

۳۷ عیسی شَگیرتیرینینگ یانینا قایدپ گِلنده، اُلار
اوقلاپ یاتیردیلار. عیسی پطرسا: «اوقلاپ یاتیرسینگمی؟
بیر ساغات-دا اُیا بُلوپ بیلمدینگمی؟» ۳۸ اُیا بُلونگ، وِسوسَه
دوشمز یالی، دُغا اِدینگ. روح مایلدیر، اِما بَدَن ناتواندیر»
دیدی.

۳۹ عیسی ینِه گیدپ، شُل اُوالقی سُرلری آیدپ دُغا
اِتدی. ۴۰ ایزینا قایدپ گِلنده، شَگیرتیرلری ینِه اوقلاپ
یاتیردیلار، سَببی اُلارینگ گُزلی آغیر اوقیدادی. اُلار
اُنکا نَمه دیچکیرینی بیلمدیلر. ۴۱ عیسی اوچونجی
گِرک گِلپ، اُلارا: «سیز هِنیزم اوقلاپ یاتیرسینگیزمی؟
دینچینگیزی آلیارسینگیزمی؟ بُلدی، واقت گِلدی، اینسان
اُغلی گونَه کرلرینگ اِلینه برلیر. ۴۲ تورونگ، گیدیلینگ،
اینه، مانگا خاینلیق اِدِن قُلایلادی» دیدی.

عیسی توتولیار

مَتّی ۲۶: ۴۷-۵۶؛ لوقا ۲۲: ۴۷-۵۳؛ یوحنا ۱۸: ۳-۱۲

۴۳ عیسی هِنیز کپلپ دورقا، اُنایکی شَگیرتیرینگ بیر
بُلان یهودا گُرنوپ باشلادی. اُنونگ یانیندا یلباشچی
کاهینلار، دین عُلَمالار و یاشولیلار طارافیندان ایبرلن
قیلیچلی، تایاقلی بیر جِماغات باردی. ۴۴ عیسی خاینلیق
اِدِن یهودا اُلارا: «مِن کیمی اُغشاسام، عیسی شُلدور. اُنی
توتونگ-دا، قُرپ آلیپ گیدینگ» دیپ کپلشیددی. ۴۵ اُل
گِلپ-گِلَمگه عیسانینگ یانینا باردی-دا: «اُستاد!» دیپ،
اُنی اُغشادی. ۴۶ اُنسنگ آداملار عیسائی توتوپ، باسدیلار.
۴۷ عیسانینگ یانیندا دورانلارینگ بیر قیلیجینی چکپ،
باش کاهینینگ خیدماتکرینی اوروپ، اُنونگ قولاغینی
کَسدی. ۴۸ عیسی اُلارا: «نَمه اوچین بیر یُل کِسنینگ
قارشیسینا چیقان یالی، منی توتماق اوچین قیلیچلی هَم
تایاقلی گِلپسینگیز؟» ۴۹ هر گون عیباداتخانادا آرانگیزدا
بُلوپ، سیزه اُوردیردیم، شُندا منی توتماندینگیز. یُنه، قُی،
مُقَدّس یازغیلار برجای بُلسون» دیدی. ۵۰ شَگیرتیرینینگ
باری اُنی قُیوپ قاجپ گیتدیلر.

۵۱-۵۲ یالانگاچ بَدَنینی پارچا بیلن اُرتن بیر یاش ییگیت
عیسانینگ ایزینا دوشوپ باریاردی. سربازلار اُنی هَم

پطرس عیسائی اینکر ادیر

مَتَّى ۲۶:۶۹-۷۵؛ لوقا ۲۲:۵۶-۶۲؛ یوحنا ۱۸:۱۵-۱۸ و ۲۷-۲۵

۶۶ پطرس حایاطینگ آشاق طارافیندا دورقا، باش کاهینینگ کینیزلریندن بیرى گلدی. ۶۷ اُل چونیپ اُتوران پطرسى گرنده، اُنْگا دِیقَاتلی: «سِن هِم شُل ناصره‌لی عیسی بیلندینگ» دیدی. ۶۸ اِما پطرس مونی اینکر ادیپ: «مِن سِنینگ نَمه حاقدا کِیلَینِگی بیلُمُق و دوشونُمُق» دیدی-ده، حایاطینگ داشینا چیقْدی. شُل وقت هِم خُرز قیغیردی. ۶۹ کینیز پطرسى گرنده، یانینداقیلار: «بو آدم شلارینگ بیرى» دیپ، ینه-ده آیتدی. ۷۰ اِما پطرس مونی ینه-ده اینکر اِندی. آز سالیمدان اُل یرده دورانلار پطرسا ینه-ده: «دُغرودان-دا، سِن هِم شلارینگ بیرى، سِبی دیلینگدن بَلّی سِن جلیللى سِن» دیدیلر. ۷۱ اِما اُل قاسام ایچپ: «خودای اورسون! سیزینگ آیدیان بو آدامینگیزی مَن تانیمیارین» دیدی. ۷۲ اِدیل شُل وقت خُرز ایکینجی گِرک قیغیردی. پطرس عیسانینگ: «خُرز ایکى گِرک قیغیریانچا، سِن مَنی اوج گِرک اینکر اِدرسینگ» دین سزلرینی یادلاپ، مُنگوریپ آغلادی.

عیسی پِیلاُتسینگ اُونده

مَتَّى ۲۷:۱-۲ و ۱۱-۱۴؛ لوقا ۲۳:۱-۵؛ یوحنا ۱۸:۲۸-۳۸

۱۵

اير سَجَر بیلن یلباشچی کاهینلار، یاشولیلار، دین غُلمالار و مجلسینگ هِمّسى ماصلاحتالشیپ، عیسائی دانگیپ، پِیلاُتسا تابشیردیلار. ۲ پِیلاُتس عیسادان: «سِن یهودیلرینگ پادیشاهسیمى؟» دیپ سُردی. عیسی: «أز آیدیشینگ یالیدیر» دیپ جُغاپ بردی. ۳ یلباشچی کاهینلار اُنْی کَن زاتلاردا تُهْمَت اوردولار. ۴ پِیلاُتس ینه-ده اُنْگا: «سِن هیچ هیلّی جُغاپ بَرَجک دَلْمى؟ گر، نَچه زاتلاردا سانْگا تُهْمَت اوریارلار!» دیدی. ۵ اِما عیسی باشْغا هیچ هیلّی جُغاپ بَرْمْدی. پِیلاُتس حایران قالدی.

عیسی اَلومه مَحْکوم اِدیلیر

مَتَّى ۲۷:۱۵-۲۶؛ لوقا ۲۳:۱۳-۲۵؛ یوحنا ۱۸:۳۹-۱۹

۶ پِیلاُتس هر پَسَح بایرامیندا خالقینگ خاهیشینا گُره بیر زیندانینی بُشادیاردی. ۷ قالمّاغالدا آدم اَلدورن قالمّاغالچیلار بیلن بیلّه زیندان اِدیلن باراباس اَدلی بیرى باردی. ۸ خالق پِیلاُتسینگ یانینا گَلیپ، هِمیشکِیسی یالی، اُز لری اوچین بیر زیندانی بُشاتماغینی سُرماغا باشلادی. ۹ اُنْسینگ پِیلاُتس اَلارا جُغاپ برپ: «سیزینگ اوچین یهودیلرینگ پادیشاهسینی بُشاتماغیمی ایسلَرسینگیزی؟» دیپ سُردی. ۱۰ اُل یلباشچی کاهینلارینگ عیسائی باخیلچیلیقدان تابشیراندىقلارینی بیلَردی. ۱۱ اِما یلباشچی کاهینلار عیسانینگ دِرگینه باراباسی بُشاتماغینی ایسلَنگ دیپ، جِماغاتی کوشگوردیلر. ۱۲ پِیلاُتس ینه اَلاردان: «اُنْدا مَن سیزینگ یهودیلرینگ پادیشاهسى دِیْن آدامینگیزی نَمه اِدیين؟» دیپ سُردی. ۱۳ اَلار بُلْسا: «اُنْی صلیبه چوبله!» دیپ قیغیریشدیلار. ۱۴ پِیلاُتس اَلاردان: «نَمه اوچین؟ اُل نَمه یامانلیق اِندی؟» دیپ سُردی. اِما اَلار: «اُنْی صلیبه چوبله!» دیپ، خاص بَتر قیغیریشدیلار. ۱۵ شُنْدا پِیلاُتس خالقى راضى اِتمک قارارینا گَلیپ، باراباسی بُشادتدی. عیسائی بُلْسا قامچیلادیپ، صلیبه چویلِمک اوچین، سربازلارینگ اَلینه بردی.

سربازلار عیسائی ماسغارالایارلار

مَتَّى ۲۷:۲۷-۳۱؛ یوحنا ۱۹:۲-۳

۱۶ حاکیمینگ سربازلاری عیسائی حُکومت کاخینینگ حایاطینا اَلتِپ، هِمّه قُشون بُلومینی اُنونْگ داشینا اویشوردیلر. ۱۷ اُنونْگ گِرشینّه ارغوانی دُن، باشینا تیکَندن تاج گیدیردیلر. ۱۸ «یاشاسین، اِی یهودیلرینگ پادیشاهسى!» دیپ، اُنْی قیزقین قارشیلان بُلدولار. ۱۹ باشینا تایاق بیلن اوردولار، اوستونه تویکوردیلر، اُونده دیزا چُکوپ، اُنْگا سَجده اِدن بُلدولار. ۲۰ اُنْی ماسغارا اِدنلریندن سُنْگ، ارغوانی دُنْی اِگینَندن چیقاردیلار-دا، اَز لِباسینی گیدیرپ، صلیبه چویلِمْگه اَکیتدیلر.

عیسی صلیبه چویلنیر

مَتّی ۲۷:۳۲-۴۴؛ لوقا ۲۳:۲۶-۴۳؛ یوحنا ۱۹:۱۷-۲۷

«خودایم، خودایم! نَمه اوچین مِنی تَرک اِتدینگ؟» دیدی. ^{۳۵} اُل پرده دورانلارینگ کبیرلری مونی ایشیدنلرینده: «قُلاق آسینگ، اُل اِلیاسی چاغیریار» دیدیلر. ^{۳۶} بیر آدام یُرتوب باریپ، بیر اُبری تورشی شَرابا باتیردی. اُنی بیر تایاغینگ اوجونا داقپ، عیسی ایچیرجک بُلوب اوزاتدی-دا: «هانی، گُریلینگ! اِلیاس گلیپ، اُنی آشاق دوشوررمیکه؟» دیدی. ^{۳۷} اِمّا عیسی قاتی قیغیرپ جان بردی. ^{۳۸} شُل وقت عیباداتخانانینگ پرده سی یُقاردان آشاقلیغینا بیرتیلیپ، ایگه بُلوندی. ^{۳۹} عیسانینگ قارشیسیندا دوران افسر اُنونگ شیلَه جان پرنینی گُرنده: «بو آدام، دُغردان هِم خودایینگ اُغلی میشدیق» دیدی.

^{۴۰} اُل پرده بُلان زاتلارا اوزاقدان گُزَلپ دوران نَجه آیلالار-دا باردی. مَجْدَلیلی مریم، یوشا بیلن کیچی یعقوبینگ اِنسی مریم و سالومه هِم اُلارینگ آراسیندادی. ^{۴۱} بولار عیسی جیلدکَه ایزینا دوشوپ، اُنکا خیدمات اِدیدیلر. اُل پرده عیسی بیلن اورشلیمه گِلن باشغا-دا کَن آیلالار باردی.

عیسانینگ جایلانماغی

مَتّی ۲۷:۵۷-۶۱؛ لوقا ۲۳:۵۰-۵۶؛ یوحنا ۱۹:۳۸-۴۲

^{۴۲-۴۳} اُل گون تاییارلیق گونودی، یَعْنی سَبْتینگ اُوونگچکی گونودی. آغشام مَجْلَسینگ سیلانیان اعضاسی، خودایینگ پادیشاهلیغینا اومید بیلن قاراشیان رامه لی یوسف گلدی. اُل یورگینده باشاریم دیپ، پیلا تُسینگ یانینا باردی و اُندان عیسانینگ جَسَدینی دیلدی. ^{۴۴} پیلا تُس عیسانینگ باسیم اُلندیگینه گنگ قالدی، افسری چاغیرپ: «اَلیننه کَن وقت بُلدومی؟» دیپ سُردی. ^{۴۵} مونی افسردن بیلندنگ سُنْگ، جَسَدی یوسفه بردی. ^{۴۶} یوسف هِم کِفْنَلِیک پارچا ساتین آلدی، جَسَدی آشاق دوشورپ، کِفْنَه دُلادی-دا، قایادا قازیلان بیر قابیردا جایلادی. سُنْگرا اُل قابرینگ آغزینا بیر داش تُغالاپ گِئیرپ فُیدی. ^{۴۷} مَجْدَلیلی مریم بیلن یوشانینگ اِنسی مریم عیسانینگ نیرده جایلاناندیغینی گُردولر.

^{۴۱} شُل وقت قیروانلی شمعون دین بیر آدام اِکینچیلیگیندن گَلیردی. اُل اسکندر بیلن روفوسینگ آتاسیدی. سربازلار اُنی توتوب، عیسانینگ صلیبینی گُترمگه مَجبور اِتدیلر. ^{۴۲} اُلار عیسانی جُلجُتا، یَعْنی «کَلَه چاناق دپه سی» دین پره اِتدیلر. ^{۴۳} اُنسنگ اُلار عیسانینگ دردلرینی کِمَلَمک اوچین، اُنکا آجی قاریلان شَراب هُدورلدیلر، اِمّا اُل ایچمَدی. ^{۴۴} سُنْگرا اُنی صلیبه چویلدیلر. کیمه نَمه دوشرکَه دیپ فُرعه آتیشپ، اُنونگ لِباسلارینی اُزارا پایلاشدیلار.

^{۴۵} اُنی صلیبه چویلنیرینده، ایر ساغات دُقوزدی. ^{۴۶} دپه سیندکی اِتمیش یازو سیندا بُلسا: «یهودی لرینگ پادیشاهسی» دیپ یازیلیدی. ^{۴۷} عیسی بیلن بیلَه ایکی اُغزینی هِم صلیبه چویلدیلر، اُلارینگ بیر اُنونگ ساغ طارافیندا، بیلکیسی شُل طارافیندادی. ^{۴۸} شیللیک بیلن «اُل گونه کَرلر بیلن بیر ساییلدی» دین مُقادِس یازغی بَر جای بُلدی. ^{۴۹} گِچپ باریانلار باشلارینی چاقپ، عیسی سَووپ: «هانی-دا، سِن عیباداتخانانی یقیپ، اوچ گونده سالجاق دینگ-آ. ^{۵۰} ایندی صلیبدن آشاق دوش-ده و اُزونگی نجات پَر-دا!» دیردیلر. ^{۵۱} یلباشچی کاهینلار بیلن دین عُلَمالار-دا عیسانی اِدیل شونونگ یالی ماسغارالاپ، بیر-بیرلرینه: «باشغالاری نجات بردی، یَنه اُزونی نجات برپ بیلن. ^{۵۲} اسرائیلینگ پادیشاهسی مسیح، قُی، شو وقتینگ اُزونده صلیبدن آشاق دوشسون، بیز هِم مونی گُروب ایمان گِئیرلی» دیردیلر. عیسی بیلن صلیبه چویلنیر-ده اُنکا سَوُردیلر.

عیسانینگ اُلومی

مَتّی ۲۷:۴۵-۵۶؛ لوقا ۲۳:۴۴-۴۹؛ یوحنا ۱۹:۲۸-۳۰

^{۵۳} گونُرتان اُن اِیکیدن ایلن ساغات اوچه چنلی هِمه یوردی قارانگقیلیق آلدی. ^{۵۴} ایلن ساغات اوچ تَوَرگی عیسی قاتی سِس بیلن قیغیرپ: «ایلی، ایلی، لما سبقتنی؟» یَعْنی:

عیسانینگ دیرلیشی

مَتَّى ١٠:٢٨-١٢:٢٤؛ لوقا ١٢:٢٤-١٠:٢٠؛ یوحنا ١٠:١-١٠:٢٠

١٦

سَبَّت گونی تاماملانان سُنْگ، گِچچ ایلن مَجْدَلیلی مریم، یعقوبینگ اِنسی مریم و سالومه گیدیپ، عیسانینگ جَسَدینه خوش ایسلی یاغلار چالماق اوچین ساتین آلدیلار. ^٢ پِکْشَنبَه گونی، اَلار گون دُغاندا، قابرینگ باشینا گِلدیلر. ^٣ اَلار بیر-بیرلرینه: «قابرینگ آغزیندا داشی بیزه کیم آریپ بَرکَه؟» دِیْشِیدیلر. ^٤ باشلارینی قالدیریپ سِرَادَنلَرینده، داشینگ بیر چته تَغالاناندیغینی گُردولر. سَبَّی داش قاتی اولودی.

^٥ قابرا گِیْرَنلَرینده بُلْسا، ساغ طارافدا آق لَیْاس گِیْن بیر یاش ییگیدینگ اُتوراندیغینی گُروپ حایران قالدیلار. ^٦ اَل بولارا: «حایران فالمانگ! سیز صلیبه چویلن ناصره لی عیسانی گُزَلِرسینگیز. اَل دِیْرلیدی، بو یرده یُق! اینه، اُنونگ جَسَدینینگ قُیلان یری. ^٧ ایندی بُلْسا بارینگ-دا، اُنونگ شَگِیْرَتلَرینه و پِطْرُسا: ”عیسی سیزدن اُنْگ جَلیلَه باریار، اُزونینگ سیزه آیدیشی یالی، اُنی شُل یرده گُرسینگیز“ دِیْنگ» دیدی.

^٨ آیلالار قاییردان چیقپ قاجدیلار. اَلاری تِیْرْمَه هِم حایرانلیق قاپلاپ آلیپدی. اَلار قُوقولاریندا یانگا هیچ کیمه هیچ زات آیتما دیلار.

عیسی شَگِیْرَتلَرینه گُرونیر

مَتَّى ١٠:٩-١٠:٢٨؛ لوقا ١٣:٢٤-٣٥؛ یوحنا ١١:٢٠-١٨

[^٩ عیسی پِکْشَنبَه گونی ایر بیلن دِیْرلیدی. اَل اَوَّل مَجْدَلیلی مریمه گُرونیدی. عیسی اُنونگ ایچیندن یدى جینی

قُوپ چیقاریپدی. ^{١٠} مریم گیدیپ، مونى عیسی بیلن بُلان و ایندی بُلْسا اُنْگا یاس توتوپ، آغلاشیپ اُتوران شَگِیْرَتلَرینه خابار بردی. ^{١١} اِمّا اَلار عیسانینگ دِیْریدِیْگینی و مریمه گُرنِدیْگینی اِشِیدَنلَرینده، مونْگا اینانما دیلار.

^{١٢} شُندان سُنْگ عیسی شَگِیْرَتلَریندن ایکِیسینه باشغا صورتدا گُرونیدی. اَل ایکِیسی اُبا طاراف باریاردیلار. ^{١٣} اَلار هم ایزلارینا اُورولپ، مونى بیلکیلره خابار بَرَدیلر، اِمّا اَلار بولار-دا اینانما دیلار. ^{١٤} سُنْگرا عیسی ساچاق باشیندا اُتوران اُن بیر شَگِیْرَتلَرینگ اُز لَرینه گُرنوپ، ایمانسِیْز دِیْقلاری، یورکَلَرینینگ تِکْپِیْریلیدیْگی اوچین اَلارا کِیْیدی. سَبَّی اَلار اُنونگ دِیْرلِدیْگینی گُرن اَداملارا اینانما دیلار.

^{١٥} عیسی شَگِیْرَتلَرینه شِیْلَه دیدی: «هَمّه دونیه آیلانینگ-دا، خوش خاباری هَمّه اَداملارا واغیظ اِدینگ. ^{١٦} ایمان گِیْریپ تَعْمِید اَلِیْان نِجَات تاپار، یُنَه ایمان گِیْرمَدِیک مَحْکوم بُلار. ^{١٧} شو عالاماتلار ایمان گِیْرینلَرینگ همراهسی بُلار: مَنینگ اَدِیْم بیلن جینلاری قُوپ چیقارالار، تَزَه دِیْلَرده کِیْلَرَلر. ^{١٨} اَللری بیلن بیلان توتسالار-دا، زَهْر ایچسَلِر-ده، اَلارا ضِرر یِتْمَز. اَللرینی مِریضلَرینگ باشینا قُیالار، اَلار هِم شِفا تاپارلار.»

^{١٩} عیسی مَسِیْح اَلارا بولاری گُرونْگ بَرِنِیْن سُنْگ، اَسْمَانا آلِیْندی و خودایینگ ساغیندا اُتوردی. ^{٢٠} اُنْسُنْگ شَگِیْرَتلَر گیدیپ، خوش خاباری هَمّه یرده واغیظ اِتدیلر. خودای اَلار بیلن ایشَلْپ، یرینه یِتِیْن عالاماتلار بیلن اُز سُرُونی تاصدیقلایاردی.]